Թ. ՏԱՐԻ 256 | ԹՈՒԱԿԱՆ ՀԱՅՈՑ Ա ՍԻՍԵԱՆ 4384 | 8 ՕԳՈՍՏՈՍ 1892 | 27 ՄՈՒՀԱՐՐԷՄ 1310 | ՇԱԲԱԹ

20 ՓԱՐԱ.

ՆԱՄԱԿ ԿԱՄ ՈՐ ԵՒ Է ԹԻՂԹ ԳՐՈՒԹԻՒՆ ՊԷՏՔ Է ՈՒՂՂԵԼ

ԱՌ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ԱՐԵՒԵԼՔ ՕՐԱԳՐԻ

Ղալաթիա, Կ. Պոլիս

درعلیه ده غلطه ده آره ولك غزته سی اداره سنه

Direction du journal AREVELK
Galata, CONSTANTINOPLE

ԱՐԵՒԵԼՔ
ՕՐԱԳԻՐ
Քաղաքական եւ Ազգային

20 ՓԱՐԱ.

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Կ. Պոլսոյ համար Տարեկան	կանխիկ	...	150
»	Վեցամսեայ	»	75
»	Եռամսեայ	»	40
Օտար երկիրներէ	Տարեկան	Ժրանք	56
»	Վեցամսեայ	»	28
Ընթեր թուղթի վրայ մասնաւոր տպագր.	Տարեկան Օսմ. Ոսկի		2
Գաւառաց բազմատիւ ծախքը միօրինակ		Ղրուշ	50

Խմբագրութեանս ուղղուած նամակ կամ այլ գրութիւն ետ չի տրուիր.

Les annonces sont reçues
AUX BUREAUX DU JOURNAL

Կ. ՊՈԼԻՍ, ՕԳՈՍՏ. 8/20 1892

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ԿԼԱՏՍԹՈՆԵԱՆ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

Ազատական Նախարարութիւնը կազմուեցաւ։ Պ. Կլատսթոնի պաշտօնակցաց ամբողջ ցուցակն հրատարակեցինք հինգշաբթիի թերթով։ Մեր պաշտօնակիցք ոմանք սխալ հասկցած են անգլիական Նոր Նախարարութեան անդամոց պաշտօնները. որովհետեւ Անգլիացիք Նախարարական այնպիսի անուններ եւ պաշտօններ ունին որք իրենց սեփականութիւն են, իբրեւ բազմաթիւ դարերու ժառանգութիւն մը։ Այսպէս, Պ. Կլատսթոն, զոր անգլիական գործոց վրայ իրենց խորին ծանօթութեամբ փարիզեան լրագիրք ոմանք մերթ Լորտ Կլատսթոն եւ մերթ Սըր Կլատսթոն կ'անուանեն դեռ, եղաւ «Նախարարապետ, առաջին Լորտ Գանձարանի եւ Լորտ Կնքապահ»։ Այս Լորտ Կնքապահ տիտղոսը մեր պաշտօնակիցք ոմանք «դատական Նախարար» հասկցած են։ Իրաւ է որ Ֆրանսայի մէջ կնքապահ տիտղոսը դատական Նախարարին կը տրուի. բայց Անգլիոյ դատական Նախարարը Լորտերու ժողովոյն նախագահն է, որ «Լորտ Ատենակալ» կը յորջորջուի, եւ այժմ Լորտ Հէրշէլ է։ Լորտ Հէրշէլ Անգլիոյ նշանաւորագոյն փաստաբաններէն եւ իրաւագէտներէն մին է, որ դատաւորական ամենաբարձր պաշտօններ վարելէ յետոյ, արժանապէս կը հասնի դատական եւ օրինական պաշտօններու բարձրագոյնին։ Այս պաշտօնին մրցակից էր Լորտ Ռոլըրճ, որ դատաւորական գլխաւոր պաշտօններէն մին կը վարէ, զոր կ'ուզուէր տալ Կլատսթոնեան երեւելի փաստաբան եւ ատենաբան Սըր Չարլզ Ռըսէլի, որ պաշտպանեց զՓառնէլ Թայմզի դատին մէջ եւ Փիկօթի կեղծ գրութիւնները խայտառակեց։ Սըր Չարլզ արժանի էր դատական Նախարար լինելու, բայց կաթոլիկ է, եւ Անգլիոյ մէջ կաթոլիկ մը թէպէտ ամեն պաշտօնի կրնայ կոչուիլ, Նախարարապետ իսկ կրնայ լինել, բայց դատական Նախարար չի կրնար լինել։ Այսպէս որոշուեր է ժամանակաւ, երբ կարգ մը լաւիրներ գրուած էին կաթոլիկաց դէմ, եւ թէպէտ այն ամեն խտիրք մի առ մի վերցան, բայց դատական Նախարարութեան հետ Նաեւ Իռլանդայի փոխարքայութիւնը կայ զոր կաթոլիկի չեն տար Անգլիացիք, թէպէտ անգլիացի կաթոլիկները բողոքական Անգլիացիներու չափ հայրենասէր ըլլան այսօր։

Պ. Կլատսթոնի «Լորտ Կնքապահ» տիտղոսը պատուակալ պաշտօն մ'է, զոր սովորութիւն է տալ ականաւոր ատենաբաններու կամ քաղաքական գործիչներու, որոց ներկայութիւնը կ'ուզէ վայելել Նախարարութիւնը Խորհրդարանին մէջ, առանց Նախարարական ծանր գործ մը գնելու անոնց վրայ։ Իսկ «Գանձարանի առաջին Լորտը» կառավարական պաշտօնարանաց ընդհանուր վերատեսուչ մ'է, որ մանաւանդ պաշտօնէից անուանման վրայ հսկելու իրաւունք ունի, պաշտօն որ՝ նման բան մը երբեմն Թուրքիոյ մէջ հաստատուեցաւ Տէվայիր Նազըրը անուամբ։ Լորտ Սալզպըրի միանգամայն Նախարարապետ եւ արտաքին գործոց Նախարար էր։ Պ. Կլատսթոն առաջին անգամ Նախարարապետ լինելուն միանգամայն Ելմտական Նախարարութեան պաշտօնն ստանձնած էր, որովհետեւ Անգլիոյ առաջին Ելմտագէտն է։ Բայց ինչպէս 1880ին եւ 1885ին, այս անգամ եւս Ելմտական Նախարարի պաշտօնն ուրիշին կը թողու, եւ Նախարարական մասնաւոր գրասենեակ չընտրեր, իւր բոլոր մտադրութիւնը կեդրոնացնելու համար ընդհանրական կարեւորութիւն ունեցող ծրագրերուն վրայ, որք իւր այս չորրորդ վարչութեան գլխաւոր գործերը պիտի լինին։ Երբ Լորտ Սալզպըրի արտաքին գործոց Նախարար էր միանգամայն, Գանձարանի առաջին Լորտ տիտղոսը կը վայելէր Պ. Սմիթ, Ներկայացուցչութեան վարիչն, որ յանձնած ի չգոյէ լաւագոյնի՝ պահպանողական Նախարարութեան կողմէ կը վարէր Ներկայացուցչութիւնն, անգործ պաշտօն մ'ունենալով Նախարարութեան մէջ։

Երէկ եկած հեռագիր մը հաւանական կը նկատէ թէ Պ. Ճէյմս Պրայս եւս Նախարարութեան անդամակցի իբրեւ «Լանքասթըրի Դքսութեան Քանսլէր»։ Լանքասթըրի Դքսութիւնն արքայական կալուածներէն է, եւ անոր Քանսլէրութիւնը տեսակ մը «Արքունի կալուածոց վերատեսչութիւն»։ Այս եւս գրեթէ անզբաղ պաշտօն մ'է, զի ամենայն ինչ լաւ կարգադրուած կ'ընթանայ նոյն վարչութեան մէջ, եւ այս պաշտօն կը տրուի այնպիսի կարեւոր անձնաւորութեանց զորս մասնաւոր աշխատութեամբք ծանրաբեռնել չուզուիր։ Օրինակի համար, 1880ի Կլատսթոնեան վարչութեան մէջ Լանքասթըրի Դքսութեան Քանսլէրն էր հռչակաւոր ատենաբանն Պ. Ճօն Պրայթ, որ բաժնուեցաւ Պ. Կլատսթոնէ երբ Եգիպտոսի գործերուն ծանուցեալ մասնակցութիւնն որոշուեցաւ ժամանակաւ։ Հանգուցեալ Պրայթ Քուէքըր մ'էր, վերին աստիճանի ուղիղ, պարկեշտ, սուրբ պէս անմեղ մարդ։ Կեանքին մէջ սուտ մը խօսած չէր, ու ո՛չ մէկ պատերազմի հաւանութիւն տուած էր։ Բնաւ երդուած չէր, նոյն իսկ Խորհրդարանի մէջ Աւետարանի վրայ,—իւր պաշտօնն ուղիղ մըտօք կատարելու աւանդական երդումը։ Բնաւ չհասկցաւ թէ ինչո՛ւ համար Պ. Կլատսթոն մասնաւոր վարչութիւն մը կ'ուզէր տալ Իռլանտայի, եւ այս խնդրոյ վրայ բաժնուեցաւ իւր հինաւուրց բարեկամէն։ Անգլիոյ երկու մեծագոյն ատենաբաններուն, երկուքն ալ հաւասարապէս ազատական, այս խնդրոյ վրայ անհամաձայնութիւնը շատ ուշագրութիւն գրաւեց։ Կը պատմուի թէ Պ. Կլատսթոն եւ Պ. Ճօն Պրայթ ի Լոնտոն նոյն սափրիչէն կ'ածիլուէին։ Օր մը Պրայթ, ածիլուելու միջոցին, կ'ըսէ սափրիչին. «Ի՞նչ կ'ըսէք, իմ պատուական բարեկամիս Պ. Կլատսթոնի՛ աչքերուն մէջ խմացական յոգնութեան ո՛ եւ է նշան չէ՞ք տեսեր. կարելի՞ բան է որ մէկէն ի մէկ միաքը փոխէ եւ Իռլանտական ծրագրին յարի։» Մի քանի օր ետքը Պ. Կլատսթոն կ'ածիլուի, եւ կը հարցունէ սափրիչին. «Վերջին անգամուն իմ ազնիւ բարեկամիս Պ. Պրայթի վրայ ծերութեան նշաններ չտեսա՞ք արդեօք։ Շատ կը ցաւիմ որ ինձ հակառակ կը խորհի՝ ա՛յնպիսի խնդրոյ մը մէջ յորում բնաւ տարակոյս չունէի որ իրաւունք պիտի տար ինձ։»

Լորտ Ռոզպէրիի արտաքին գործոց Նախարար անուանին հաւասարապէս գոհունակութիւն պատճառեր է Պահպանողականներուն, Միութենականներուն եւ չափաւոր Կլատսթոնեաններուն, իբրեւ հաւաստիք թէ Լորտ Սալզպըրիի արտաքին գործոց քաղաքականութիւնն հիմնական փոփոխութիւն չպիտի կրէ, մինչ ինթէ Արմատականաց մասը (Սըր Չարլզ Տիլք եւ Պ. Լապուշէր), Ֆրանսայի հետ ամեն վէճ վերջացնելու համար Ափրիկէի եւ այլ խնդրոց վրայ կարեւոր զիջումներ ընել կ'առաջարկուէր, ու միանգամայն կը յանձնարարուէր շատ չյարիլ Կեդրոնական կամ Երրեակ Նիզակակցութեան Տէրութեանց։ Լորտ Ռոզպէրի անգլիացի Ռոչիլտին փեսայն է, թէպէտ կինը մեռաւ մէկ—երկու տարի յառաջ, եւ անձնական բարեկամն է Պիզմարք իշխանի։ Երէկ եկած հեռագիր մը կը ծանուցանէ թէ հինգշաբթի Լորտ Սալզպըրի արտաքին գործոց Նախարարութիւնն յանձներ է Լորտ Ռոզպէրիի, եւ քաշուեր է իւր գիւղային բնակարանը։ (Ի՛նչ «գիւղային բնակարան», ուր Անգլիոյ թագաւորներ եւ թագուհիներ հիւր եղած են Սէսիլներու այսինքն Սալզպըրիներու դղեակատանն, սկսեալ Եղիսաբէթ մեծ Թագուհիէն մինչեւ Վիքթորիա մեծագոյն Թագուհին։)

Նոր Նախարարութեան ամենէն նոր եւ հետեւաբար ամենէն ուշագրաւ անդամն է Ներքին գործոց Նախարար Պ. Ասքիթ, որ հազիւ 40ամեայ է, եւ այս տարիքն ունեցող Նախարարներ երիտասարդ կը համարուին Անգլիոյ մէջ։ Փայլուն ուսումներ ըրեր եւ եկեր Օքսֆորտի Համալսարանին մէջ, 33 տարեկանին երեսփոխան ընտրեցաւ։ Հզօր վիճաբանող, սահուն ատենաբան, հմուտ իրաւագէտ եւ համոզիչ փաստաբան, առիթներ ունեցաւ փայլելու թէ՛ դատարանաց առջեւ, թէ Խորհրդարանին մէջ։ Փառնէլեան դատին մէջ Սըր Չարլզ Ռըսէլի աջ բազուկն եղաւ, եւ ինքն էր որ Թայմզի տնօրէնն՝ զՊ. Մաքտոնալտ՝ ենթարկեց այն խիստ հարցաքննութեան (Փառնէլի դէմ եղած ոճրագործական ամբաստանութեանց առթիւ), որոյ հետեւանօք Պ. Մաքտոնալտ հրաժարեցաւ եւ մի քանի ամիս ետքը մեռաւ։ Պ. Ասքիթ սկովտացի է, ազատական Ունիոնիստներու Ակմբին հիմնադիրն է, եւ ջերմ համակրող Պ. Կլատսթոնի, որ մեծ յոյսեր դրած է նորա վրայ։ Ազատականք փոխանակ Նախանձելու այս երիտասարդին զարմանալի յաջողութեան, որ առանց ուրիշ պաշտօններ վարած լինելու յանկարծ Ներքին գործոց Նախարարութեան կը բարձրանայ, ընդհակառակն անոր նշանաւոր ձիրքերուն արժանաւոր վարձատրութիւն մը կը համարին։

Իռլանտայի Նոր կուսակալ Լորտ Հուլթըն եւս երիտասարդ մարդ մ'է՝ 34 տարեկան։ Բայց Իռլանտայի կառավարութեան հոգը կուսակալէն աւելի կ'իյնայ «Գլխաւոր Քարտուղարին» կամ Իռլանտայի Նախարարին վրայ, որ է Պ. Ճօն Մորլի, անուանի գրագէտը, կենսագիր, քննադատ, հրապարակագիր, որ Պ. Կլատսթոնի աջ բազուկն եղած է թէ՛ Խորհրդարանին մէջ՝ իւր ատենաբանական ընտիր տաղանդով եւ թէ Խորհրդարանէն դուրս՝ իւր յղկեալ պատուական գրչով, որով անգլիերէն լեզուի կենդանի մեծագոյն վարպետներէն մին կը նկատուի։ Լորտ Հուլթըն իւր գլխաւոր աշխատակցին արժանի գրական տաղանդով օժտեալ աղնուական մ'է, նշանաւոր բանաստեղծի մը որդի եւ ինքն ալ Մուսայից հետեւող, որով բաւական փափուկ ճաշակ յայտնած է իւր քերթուածներուն մէջ։ Թագուհւոյն սենեկապանի պալատական պաշտօնն ու պատուանունը կը վայելէ։

Նաև դիտուեցաւ որ Պ. Կլատսթոն Նախարարական պաշտօն չէ տուեր Պ. Հէնրի Լապուշէրի, Թրու՛թ շաբաթաթերթի մտացի տնօրէն-խմբագրապետին, որոյ հատու բանախօսութիւնք ոչ նուազ նպաստած են ազատական դատին։ Կ'ըսուի թէ ծայրայեղ արմատական կուսակցութիւնը դժգոհ մնացեր է։ Դժգոհներու խմբին պետերէն է նաեւ Սըր Չարլզ Տիլք, զոր վերջնապէս չուզեր իւր Նախարարութեան մէջ ընդգրկել Պ. Կլատսթոն, ճանչելով հանդերձ անոր կարողութիւնն որով կրնար Լորտ Ռոզպէրիի չափ յաջող Նախարար մ'ըլլալ արտաքին գործոց։ Բայց Պ. Կլատսթոն խստապահանջ է բարոյական մաքրութեան մասին, եւ Սըր Չարլզ Տիլքի վրայ իւր գաղափարը բոլորովին չէ շտկած դեռ։

Պ. Կլատսթոն, որ Օսպորն գացած էր Նոր Վարչութեան անուանց ցուցակը վեհ. Թագուհւոյն ներկայացնելու, ի Լոնտոն Ուալէսըլը կայարանին մէջ տեսաւ ժողովրդային բանաստեղծ (Աշուղ) մը որուն հետ ծանօթութիւն հաստատեց՝ իրեն ներկայացնել տալով, եւ երկարօրէն խօսակցեցաւ։ Ներկայ բազմութիւնը ջերմապէս հուրրաներ արձակեց մեծանուն Նախարարապետին ու աշխարհալարին այս ժողովրդական խոնարհամտութեան սեւեռելով։

Ցետոյ գնաց հանդուցեալ Լորտ Կրանվիլի աղջկան ամուսնութեան հանդէսին։ Ապա իւր Նոր պաշտօնակիցներն ի նիստ գումարեց, եւ երեք ժամ անընդհատ անոնց հետ կարեւոր խորհրդակցութիւններ կատարեց։

ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ՁԵՌՆԱՐԿՈՒԹԻՒՆ. — Անգլ. շոգենաւային ընկերութեանց ձեռնարկու ոգի այլ եւս չափ եւ սահման չի ճանչնար։ Հուայթ Սթար Լայն հանրածանօթ ընկերութիւնն որ Բրիթանիք հաւասար է գրեթէ, ի մտօք երկու շոգենաւ շինել պիտի տայ, իւրաքանչիւրն 213 մէտր (երկու հարիւր տասն երեք) մէտր եւ 40 սանթիմէթր երկայնութեամբ եւ 21 մէտր 34 սանթ. լայնութեամբ, ցայս վայր անլուր զօրութեամբ մ'երեսուն հազար ձիու զօրութեամբ՝ շարժեալ իւրաքանչիւրն։ Աշխարհի մեծագոյն շոգենաւք պիտի լինին։ Հիմակ երկարագոյն շոգենաւերն են Մէճէսթիք եւ Թէօթօնիք, 177ական մէտր երկայնութեամբ։ Բրիթանիք արդէն շինել կուտայ երկու շոգենաւեր, 183ական մէտր երկայնութեամբ, 20ական մէտր լայնութեամբ, 26,000 ձիու ուժով ամեն մէկը։ Բայց Հուայթ Սթար ընկերութիւնը միտքը դրած է գերազանցել զԲրիթանիք։ Անգլիայէն ի Նիւ-Եորք արդէն $5^{1}/_{2}$-6 օրէն ժամանող շոգենաւք աւելի շուտ պիտի հասնին անցնին Ովկիանոսն, երբ այսքան հզօ. շոգենաւեր գործածուին, մանաւանդ երկար. որովհետեւ երբ շոգւոյ զօրութիւնն համեմատական է՝ երկար շոգենաւք աւելի շուտ կ'ընթանան։

ՀԱՐԱՒԱՅԻՆ ԱՓՐԻԿԷԻ մէջ Նաթալի անգլ. գաղթականութենէն լուր կուգայ թէ բնիկ Քաֆիր կին մը, որ հանդիպած բանին կրակ տալու յիմարութիւնն ունէր, ընդարձակ արօտավայրի մը չորցած խոտերուն կրակ կուտայ, եւ ամբողջ արօտավայրը բոցերու ծով մը կը դառնայ։ Որովհետեւ նոյն արօտավայրին վրայ շատ մը ախոռներու մէջ ընտիր կովերու, եզներու եւ գոմէշներու երամներ եւ շատ մը ոչխարներ կը պահուէին, եւ տերերը բացակայ էին, խեղճ կենդանիք իրենց բնակարաններուն հետ հրոյ ճարակ կ'ըլլան, որով քանի մը տասնեակ հազար ոսկւոյ վնաս կը գոյանայ, եւ պահապանք ոմանք բոցերուն զոհ կ'երթան։

ՄԱՆԿԱՎԱՐԺԱԿԱՆ

ԱՇԱԿԵՐՏԻՆ ԱՆՁՆԱԿԱՆ ԱՇԽԱՏՈՒԹԻՒՆԸ

(Ըստ Լ. Տէրմէի)

Ով որ քիչ շատ կը ճանչնայ մանկան միտքը՝ դիւրաւ կ'ըմբռնէ թէ տղէն չը կըրնար պահանջուիլ իսկապէս անձնական աշխատութիւն, այսինքն այնպիսի աշխատութիւն մը զոր ինքնիրեն միայն կատարէ, առանց ո եւ է արտաքին օգնութեան։

Տղայն անձնական աշխատութիւն չը կրնար արտադրել շատ պատճառներով, որոց գլխաւորներն են՝ իւր անփորձութիւնը, ընդհանուր գաղափարաց պակասութիւնն, խօսելու եւ գրելու մասին ունեցած անվարժութիւնն։ Ուստի աշակերտին անձնական աշխատութիւնն պիտի կայանայ այն ջանից մէջ զոր ի գործ պիտի դնէ նոր տեղեկութիւններ ստանալու եւ զայնս իւրացնելու համար։

Կը հետեւի որ՝ եթէ անձնական աշխատութիւն ըսելով կը հասկցուի ինքնագիւտ գործի մը արտադրութիւնը, կարելի է պատասխանել՝ ոչ, տղայն անձնական աշխատութեան կարող չէ։ Օրինակի համար, ինքնիրմէն չը կրնար գտնել նիւթ մը վրայ շարադրելու նոր եղանակ մը, պատմական դէպք մը մեկնելու նոր կերպ մը կամ նոր՝ յաւելուածոյ մեկնութիւններ տալու։ Բայց եթէ անձնական աշխատութիւն ըսելով կը հասկցուի գիտ մ'ընելու ճիգ մ'՝ որ յաջորդէ նախապատրաստական վարժութեան մը, նպատակ ունենալով առաջնորդել տղայն իւր աշխատութեան մէջ, կարելի է պատասխանել՝ այո, նախակրթարանի աշակերտն՝ որչափ որ ալ պզտիկ ըլլայ՝ կրնայ, չափով մը, անձնական աշխատութիւն տալ։

Ահա այս իւրացուցման եւ արտադրութեան ճիգն է որ՝ երբ լաւ առաջնորդուի՝ կը կազմէ լաւագոյն մտամարզն զոր կարելի ըլլայ երեւակայել, այն մտամարզն որ յաջորդային ծնունդ պիտի տայ բուն ինքնատիպ գաղափարաց ինչպէս նաեւ մտաց անկախութեան։

Այս աշխատութեան տեսակը լաւագոյն եւս հասկնելու համար, յիշեմք քանի մը կրթութիւններ, ցոյց տալով թէ ի՛նչ կերպով այդ վարժութիւններն կրնան գործածուիլ, որպէս զի տղուն գրական արտադրութիւնները կրեն ապագայի ինքնութեան դրոշմ։

Շարադրութեան նիւթ մը կը տրուի աշակերտին։ Շատ պարագայներու մէջ դիւրին է մէկ մասին գուշակութիւնը՝ ամբողջացումը իրեն ձգել։ Օրինակի համար, «Պետրոս եւ Յովհաննէս փողոցին մէջ մէկ քառորդ մեճիտիէ կը գտնեն։ Պետրոս կ'ուզէ այս դրամով... Յովհաննէս ընդհակառակը կըսէ թէ աւելի լաւ է... Ի՞նչ է ձեր կարծիքն։ Եթէ դուք անոր տեղը ըլլայիք, ի՞նչ պիտի ընէիք։»

Գիտի վրայ վարժութիւններ՝ որոց նպատակն է սկսուած պարբերութիւններ ամբողջացնել եւ որոց վերջը խորհրդածութեամբ կը գտնուի (ինչպէս, «Եթէ անձրեւէ, դուրս ելած ատենդ՝ չը մոռնաս հետդ առնելու...»), կարգ մը անուանց վրայ յաւելլի որակական ածականները (ինչպէս մետաղ մ'է ոսկին), բառի մը տեղ ուրիշ համազօր բառ մը դնել (ինչպէս «կոկորդիլոսները թէ ջրոյ մէջ եւ թէ՛ ցամաքի վրայ ապրող երկակենցաղ կենդանիներ են», եւ ուրիշ շատ վարժութիւններ այնպիսի աշխատութիւններ են որ տղուն կողմանէ անձնական մեծ ճիգ կը պահանջեն եւ այսու աստիճանաբար կը վարժեցնեն զայն իրեն սեփական եղող գաղափարներ արտայայտելու։

Ն յնն պէտք է իմանալ նաեւ արտաքին իրաց դիտողութեան համար՝ որում կը

—)(122)(—

ԹԵՐԹՕՆ ԱՐԵՒԵԼՔԻ

ԷՄԻԼ ՌԻՇՊՈՒՐ

ՍԱՆՏՐԻՅԵՈՆ

ՄԱՍՆ ԵՐՐՈՐԴ

ԹԾՈՒԱՌԱԿԱՆՆԵՐԸ

Օր մը, երբ աչուըններովը կը լափէր մանկամարդ աղջիկը, սա կարծեց գուշակել թէ փափագ մը կ'արտայայտուի այդ ակնարկէն։ Թեւերն անոր վզին շուրջը փաթթեց եւ համբուրեց զայն։ Ցուցումը սաստիկ եղաւ.

—Ա՛հ, ա՛հ, ա՛հ, ըրաւ Սանտրիյեոն։

Եւ սկսաւ արտասուել։

—Բայց ե՞ս ինչ ունիմ, գոչեց Մառի-Մատըլէն, որուն սիրտը պայթելու աստիճան կը բաբախէր։

Սանտրիյեոն ինքզինքին եկած էր։ Սըրբեց աչուըները եւ բռնելով մանկամարդ աղջկան մէկ ձեռքը.

—Հո՞ս պիտի մնաք, հարցուց։

—Այո։

—Դղեա՞կը։

—Այո։

—Ագարակ պիտի գա՛ք նորէն։

—Այս, այո, յաճախ։

—Լաւ, լաւ, գոհ եմ։

Երբ, քանի մը վայրկեան անոր հետ մնալէ ետք, Մառի-Մատըլէն կը բաժնուէր Սանտրիյեոնէն, դժբախտ կինը սրտին կը յենուր ձեռքերը եւ կը մնար ակնդէտ մինչեւ որ մանկամարդ աղջիկն անհետանար։ Այն ատեն կը հառաչէր, գլուխը կը ծռէր կուրծքին վրայ եւ խորունկ մտածումներու մէջ թաղուած կ'երեւէր։

Իրիկուն մը որ այսպէս անշարժ կը կենար ցիցի մը պէս, դաշտին մէջ, ագարակապանուհին դէպ անոր գնաց եւ մէջքէն բռնելով.

—Ինչո՞ւ այդպէս մտածկոտ ես։ Ի՞նչ ունիս։

Անիկա չպատասխանեց։

—Տեսնենք, յարեց Տիկ. Լանտրի, չե՞ս ուզեր ինձ վստահիլ քու մտածումներդ։ Նուա՞զ պիտի սիրես զիս յորմէ հետէ մանկամարդ եւ սիրուն օրիորդ մը եկած է դղեակը։

Սանտրիյեոն ժպտեցաւ եւ ագարակապանուհւոյն երեսը նայեցաւ մելամաղձիկ եղական արտայայտութեամբ մը.

—Սիրուն կը գտնես օրիորդն, այնպէս չէ՞։

—Ո՛հ, այո։

—Մեծ բարեկամութիւն կը տածես անոր նկատմամբ. իրաւ է թէ ան ալ մեծ սէր ունի քու վրադ. յայտնի է այդ։ Երբ ագարակ գայ, իմ հէ՞ք Սանտրիյը, դուն այլ եւս նոյնը չես. հասակդ կ'ուղղուի, կը կենդանանաս, ակնարկդ կը փայլի, ճառագայթի մը պէս....։ Ա՛հ, ա՛լ միտքէդ չես անցուներ չըմինէին առջեւ կծկիլ եւ մոխիրները խառնել՝ կրկնելով. «Ամեն բան այրեցա՛ւ։»

Սանտրիյեոն երկար հառաչ մը արձակեց եւ վայրկեան մը ականջ դնելու երեւոյթ առաւ երեւակայական շշուկի մը։ Ցետոյ մեկէնիմէկի դարձաւ դղեակին կողմը որուն՝ ծառերուն վրայէն՝ աշտարակները կը նշմարուէին մարը մտնող արեւին ճառագայթներէն լուսաւորուած։

Ցանկարծ, ձեռներէն մին բերնին մօտեցուց եւ համբոյր մը ղրկեց միջոցին մէջէն։

Ագարակապանուհին գլուխն երերցուց։

—Ի զուր կ'ըսէ Լանտրի, կը մտածէր, տակը բան մը կայ։

Իրաւ էր այս եւ ամեն մարդ միաձայնօրէն կ'ըսէր թէ Սանտրիյեոն ա՛լ նոյնը չէր։ Եւ Մառի-Մատըլէնի ի Մոնտրաժէ ժամանումէն ի վեր էր որ նշմարուած էին բարւոքման առաջին նշանները խելագարին վիճակին վրայ։

Ա՛լ կարելի չէր տարակուսիլ, այս փոփոխութիւնը, զոր դիւրին էր հաստատել, արդիւնք էր բարեբախտ ազդեցութեան մը—մաքնիսական ազդեցութիւն մը, կը ըսէր Լանտրի—զոր մանկամարդ վարժուհին կը գործէր Սանտրիյեոնի վրայ։

Բայց պէտք է մտածել թէ, իրապէս, ա՛լ աւելի խորհրդաւոր եւ ա՛լ աւելի զօրաւոր բան մը կար քան մաքնիսականութեան վերագրեալ արդիւնքները։

Երբեմն, հէք խելագարը կերպարանափոխուածի պէս էր. իր անուշ դէմքն արտայայտութիւն մը կ'առնուր որ կրնար ցոյց տալ իմացականութեան, մտածումի աշխատութիւն մը։ Աչքը, հոգւոյ այս հայելին, քաղցր յուզումներ եւ գաղտնի ուրախութիւն մը կ'արտացոլէր։

Ի՞նչ կ'անցնէր խաւարապատ այդ ուղեղին մէջ, ուր անցեալին յիշատակն երկար ատենէ ի վեր բնացած էր։ Բանի մը խուսափուկ լոյսե՞ր անցած էին անկից։ Գուցէ։ Բայց տակաւին բա՛ն մը ցոյց չէր տար թէ բուն փայլ մը յառաջ եկած եւ արթնցուցած ըլլայ ընդոստ զարթնում մը մտաւորական կարողութեան, որ ընդ միշտ մեռած կրնար կարծուիլ։

Սակայն, Սանտրիյեոն այլ եւս չունէր այն զարհուրանքներն, այն տարօրինակ սարսափներն որոց վրայ այնքան մտահոգ էին ագարակապանն ու իր կինը եւ որք դժբախտ խելագարին վիճակին մէջ վտանգաւոր ծանրացումի մը վախը կ'ազդէին։

Ընդհակառակն, անցեալին յուզմանց, տենդային տագնապներուն յաջորդած էր տեսակ մը պայծառութիւն, որ կը հեշտանար անուշ մելամաղձութեամբ մը։ Ոչ այն մելամաղձութիւնն որ կը սնանի տխրութեան եւ բարոյական տառապանքի աղբիւրներէն, այլ այն մելամաղձութիւնը որ ընկերացած կը թուի գգուելի եւ սիրելի երազի մը, որ հեշտանքով կ'երկարաձգուի։

Սակայն, Սանտրիյեոն տակաւին ունէր տրտմութեան վայրկեաններ. անիկա կը պատահէր երբ ամբողջ օր մը անցնէր առանց տեսած ըլլալու Մառի-Մատըլէնը։ Նոյն իսկ մտատանջութեան նշաններ կարելի էր նշմարել անոր վրայ։

Եւ բարի Շարլօթ կ'ըսէր ինքնին.

—Անշուշտ ա՛լ չի կրնար անցնիլ դղեակին օրիորդէն։

Իրիկուան այն ժամուն յորում վարժուհին եւ իր սանուհիները ագարակ կուգային, Սանտրիյեոն, ա՛լ մէկ տեղ մը չը կենալով, կ'երթար, կուգար, պարտէզին ծառուղւոյն մէջ ուղղելով ակնարկը։ Գոհունակութեան հառաչանք մը կ'արձակէր տեսնելով անոնց երեւիլը եւ կը վազէր անոնց առջեւ։

—Ձեզ կը սպասէի, կ'ըսէր պարզապէս Մառի-Մատըլէնին։

Կը համբուրէր պզտիկ աղջիկները որք, անմիջապէս, կը սկսէին վազվռտել ի խընդիր ծաղիկներու, այսպէս թողլով որ վարժուհին եւ Սանտրիյեոն խօսակցին ի միասին։

Խեղճ Սանտրիյեոն, որ այնքան յաճախ կը մատնուէր բացարձակ համրութեան մը, կը սիրէր խօսակցիլ իր մանկամարդ բարեկամուհւոյն հետ. սա կը զբաղցնէր անոր պայծառամտութեան վրայ եւ՝ կ'ըսէր ինքնին թէ իրօ՛ք բանականութիւնը տեղը չէր բոլորովին։

Գրեթէ միշտ, Մառի-Մատըլէն իր թեւը կ'առնէր Սանտրիյեոնը եւ անոնք կը քալէին այսպէս կամաց կամաց, մինչ երկու պզտիկ աղջիկները կը վազէին, կ'ոստոստէին ճամբուն վրայ։

Օ՛հ, այն ատեն, ի՛նչ ուրախութեան մէջ էր Սանտրիյեոն։

Գեղանի օրիորդը ընկերուհւոյ մը պէս կը վարուէր անոր հետ։ Խեղճին աչուըները կը լեցուէին։ Կ'ուզէր իր շուրթերուն տանիլ մանկամարդ աղջկան ձեռքը, բայց Մառի-Մատըլէն կ'ըսէր.

—Ոչ, այդ չըլլար։

Եւ կը ներկայացունէր իր ճակատը որուն վրայ Սանտրիյեոն, հազիւ զսպելով հեծկլտուք մը, երկար համբոյր մը կը դընէր։

Բայց ի՞նչ բանի վրայ կը խօսէին։ Երկու պզտիկ աղջիկներուն, կոմսուհւոյն, կոմսին, դղեկին մէս անձանց, մանաւանդ Ժօրժ Նոթիէի վրայ, որուն Մառի-Մատըլէնի հետ խօսիլը քանիցս տեսած էր Սանտրիյեոն։ Եւ վարժուհին կը կարմրէր երբ Սանտրիյեոն կ'ըսէր.

—Լաւ է այդ երիտասարդը եւ բարի է. քանիցս տեսայ որ դրամ կուտայ պառաւ մուրացիկի մը. եւ քաջասիրտ է. օր մը երկու տղաքներ ազատեց գետակէն ուր պիտի խեղդուէին։

Այսպէս, կը խօսէին ագարակապանին, ագարակապանուհւոյն, իրենց տղայոց, դաշտային աշխատութեանց, վերջապէս այն ամեն բանի վրայ որ կը շահագրգռէր զանոնք եւ նոյն իսկ Թորթիյեարի վրայ, զոր շատ հազուադէպ չէր տեսնել ցանկի մը երկայնքէն սահելը, եւ պահուըտած չըլլար բարձր խոտերուն մէջ կամ կծկուած չըլլար խոշոր ծառի մը կոճղին ետեւը։

—Գեղեցիկ չէ, բայց չար ալ չէ, կ'ըսէր Սանտրիյեոն մանկամարդ աղջկան, եւ պէտք չէ որ վախնաք անկից։

(Շարունակելի)

փարժեցնեն ամենէն մատաղատի տղայներն անգամ նախակրթարանաց մէջ։ Այս բանին նպատակն է նաև նախ ուսուցանել լաւ, ճիշդ տեսնել, որպէս զի ապա վարժին լաւ մտածելու։ «Իրերը» ցուցնելով աւանդուած դասերը (իրագիտութիւնը) կը պատրաստեն աշակերտն «գաղափարաց» վրայ նոյն տեսակ բայց աւելի դըժուարին դասերու՝ վարժութեանց. Օրինակի համար, նախ քննելով բոլորովին նիւթական առարկայ մը՝ սորա ղանազան մասերուն անունը տալով՝ ապա քննել շնչաւոր էակները. յետոյ, նոցա արտաքին նըկարագիրները զննելէ վերջ, ի ձեռն այս տեսանելի նշաններուն՝ անոնց թագուն նկարագիրները գուշակել փորձել։ Ահա այս կերպով մէկու մը դիմագծերը, անոր դէմքին սովորական արտայայտութիւնը, անոր շարժուածքն ու ձեւերն կը յայտնեն անոր ինչ բնութեան տէր ըլլալը, այնպէս որ անոր Ֆիզիքական կենդանագրին ձեռընտուութեամբ կարելի է բարոյական կենդանագիրը հանել։

Ի հարկէ շատ անգամներ դպրոցականք պիտի սխալին, շատ անգամներ թիւր կերպով պիտի ընդհանրացնեն և սխալ կշռադատութիւններ պիտի ընեն։ Այն ատեն ուսուցիչն պիտի ուղղէ անոնց դատաստանը հոգ տանելով քննել անոնց անձնական կարծիքներն, եւ այնպէս ցուցնելով որ ամենամեծ կարեւորութիւն կընծայէ իրենց կարծեաց, որպէս զի տղայք զայնս արտայայտելէ ետ չը կենան երբէք։ Սխալը ոչինչէն լաւագոյնէ մին կրնայ ուղղուիլ, բայց միւսին համար բան մը կարելի չէ ընել։

Տղայները մտածելու վարժեցնելու լաւ մէթոտ մը կայ, այն է առաջուց չըսել անոնց ինչ որ դուք անձնականապէս կը մտածէք այս ինչ կամ այն ինչ բանին վրայ, կամ ինչ որ դուք պիտի ընէիք այս ինչ կամ այն ինչ պարագային մէջ։ Որովհետեւ, տղայն իւր ծայրայեղ հլութեամբ, կամ մտածել չուզելուն, եւ կամ նմանողութեան բնազդմամբ, համակարծիք պիտի ըլլայ ձեզ առանց ո և է ճիգ ընելու ի՛նքն ալ դատելու համար։ Ուստի պատուական բան կ'ըլլայ որ ուսուցիչն իւր կարծիքն չը յայտնէ, համար մը պատրաստելու խնդիր մը լուծելու եղանակին վրայ ո և է խորհուրդ չտայ՝ առանց սաայ իւրաքանչիւր աշակերտ հրաւիրած ըլլալու ըսել իւր մտածածը եւ հասկցածը։

Կրնայ կարծուիլ թէ տան մէջ, մասնաւոր դասը լաւագոյն կրթանքն է աշակերտին մասնաւորական և անձնական ճիգը զգգելու համար, որովհետեւ, մտածուի թերեւս, տղայն՝ հեռու ամեն տեսակ օգնութենէ՝ ստիպուի իւր մէջ փնտռել օգնութիւն։ Ասի ճշմարիտ է խիստ զարգացեալ և խիստ աշխատասէր աշակերտաց համար, ինչ որ ալ ըլլայ անոնց տարիքը։ Բայց շատ պզտիկները և ծոյլերը՝ նոյն իսկ եթէ խելացի ալ ըլլան՝ չեն կրնար ճիգ ընել երբ հեռու ըլլան դպրոցական միջավայրէն։ Աշակերտ մը կրնայ արթուն, տրամախոհ, վառ երեւակայութեան տէր ըլլալ՝ երբ իւր ընկերակցաց մէջ է, և մեղկ ու անշահ աշակերտի մը փոխուիլ՝ երբ առանձին աշխատութեան ենթարկուի։

Այս է ահա աշակերտաց ոմանց բերանացի և գրաւոր աշխատութեան մէջ գըտնուած անհաւասարութեան պատճառն։ Ոմանք ուսուցչին հարցմանց, բարեկրթոր նախանձի, դասարանին հծծանաց պէտք ունին որպէս զի իրենց պզտիկ ինքնութիւնը զգան, ոմանք ալ ամէն տեղ նոյն են, քաջ աշխատասէր՝ ուսումնասէր, բայց առանց առաջնոց ներքին և անձնական կենաց նշոյլն ունենալու։ Երկու տեսակներուն համար ալ բերանացի վարժութիւններ կարեւոր են։ Մնաց որ այս վարժութեամբք միայն ուսուցիչն կարող կ'ըլլայ ուղղակի և անմիջական կերպով ի գործ դնել իւր բարերար ազդեցութիւնն աշակերտաց վրայ։

Խօսքերնիս ամփոփելով, տղայն՝ առանց կարող ըլլալու խսկապէս անձնական գործ մը արտադրելու, կրնայ սակայն կանուխէն վարժեցուիլ անձնական աշխատութեան։ Ուսուցիչք պէտք չէ մոռնան եւ անտես ընեն այս բանը։

Ց. Թ. ՀԻՆԴԼԵԱՆ

Մենք աւելի ունեցանք նորերս լսելու մի երիտասարդի երգեցողութիւնը, և չենք կարող ուշադրութիւն չդարձնել այդ ձայնի վրայ։ Երիտասարդը, Պ. Մինաս Ջամբաբեան, եկել է Անդրկասպեան երկրից, որպէս զի արտասահման գնայ իր ձայնը կատարելագործելու։ Թիֆլիսի երաժշտական շրջանին պատկանող մի քանի հեղինակաւոր անձինք լսելով երիտասարդի զօրեղ ձայնը, որ տենոր է, և միանգամայն հաւանելով նրան, խորհուրդ են տուել երգչին մի առ ժամանակ մնալ Թիֆլիսում, այստեղ պարապել և ապա ուղեւորուել արտասահման։ Ամենքն էլ այն կարծիքէ են, որ այդ ձայնը լաւ ապագայ կունենայ։ Ջենք կարող ուրախութեամբ չյիշատակել և այն, որ Մերվի մի հայ վաճառական Պ. Գէորգ Աւետիսեան, յանձն է առել Պ. Ջամբաբեանի ծախսի կէսը հոգալ, մի վարմունք, որն արժանի է շնորհակալութեան։ Ցոյս ունենք, որ կը գտնուեն ծախսի միւս մասը հոգացողներ եւս, որով միջոց տուած կը լինեն երիտասարդին մշակելու իր ձայնը։ (Մշ.)

Բարիզէ գրուած նամակէ մը ցաւօք կը տեղեկանանք թէ Երուանդ Թընկըր էֆէնտի քոյրը՝ տիկին Ռոզի Ֆուրքասիէ մեռեր է անդ։ Թընկըրեան ընտանիքն, որ Բարիզու հայ գաղթականութեան մէջ յոյժ պատուաւոր դիրք մը կը գրաւէ, ցաւակցական ընդհանուր արտայայտութիւններ ընդունեց է այս տխուր առթիւ։ Հանգուցեալ տիկնոջ յուղարկաւորութիւնը կատարուեր է վայելուչ հանդիսիւ ի ներկայութեան ազգայնոց և օտարազգեաց ըստ զակիր բազմութեան մը։

Ճեռքին լուրեր

ՍԼԼԱՄԼԸՔԻ արարողութիւնը փառաւոր հանդիսիւ տեղի ունեցաւ երէկ Համիտիյէ մզկիթին մէջ։ Վեհ. Սուլթանը միջօրէին այդ մզկիթը գնաց մեծ հանդիսիւ և ուրբաթու աղօթքը կատարելէ յետոյ կայս. պալատ վերադարձաւ։

Հիւրանոցին մէջ կը գտնուէին շուէտական դեսպանն, որդին ու առաջին թարգմանը, ռուսական դեսպանատան առաջին թարգմանը, պուլկարական գործակատարն և վարժունէ աւելի օտարազգի զբօսաշրջիկներ։ Ներկայից ոմանք սեննեկապետաց միջոցաւ արժանացան կայսերական մեծարանաց։

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆՔ. — Իսկէնտէրունի գայմագամ անուանեցաւ Մէհմէտ Զիհա պէյ, նախկին գայմագամ Մահաի։

Ի ԿԱՅՍ. ՊԱԼԱՏ. — Բարձր. Մեծ-Եպարքոսն և Ներքին գործոց Վսեմ. Նախարարն երէկ առաւօտ կայս. պալատ գնացին և ստացան Վեհ. Սուլթանի հրամանները։

ՎԻՃԱԿԱԳԻՐ. — Ջեռնհաս իշխանութիւնն հրահանգ գրկած է որոց որ անկ է որ կուսակալք, կառավարիչք, գայմագամները, միւտիրներն և օտար տէրութեանց քով գտնուող օսմանեան դեսպանք՝ իրենց պաշտօնավարութեան միջոցին կատարած գործառնութեանց մէկ վիճակագիրը պատրաստելով ղրկեն։

ԹՈՒՐՆՕ-ՍԷՎԷՐԻՆԻ (Ռումանիա) օսմանեան հիւպատոս անուանուած է Սամիւէլ էֆէնտի Ջայեան, որ իւր պաշտօնին վերաբերեալ հարկ եղած հրահանգներն ստացած ըլլալով կը պատրաստուի մեկնիլ ի մօտոյ։

Սամիւէլ էֆէնտի Ջայեան՝ երկար տարիներ Արտաքին գործոց Նախարարութեան մէջ պաշտօնավարելէ յետոյ, վարած է Բօխիի և Ուշիձայի (Սերպիա) օսմ. հիւպատոսի պաշտօնները։

ԱՌՈՂՋԱՊԱՀԱԿԱՆ. — Օգոստոս 6 ին, փարակեալ տեղերէ Գալիադ ժամանած են 12 շոգենաւեր։ Ասոնցմէ 9 շոգենաւք ուղղակի Միջերկրական ուղեւորած են առողջապահական պաշտօնէից հսկողութեամբ։ Շոգենաւ մը քարանթինայի պայմանաժամն աւարտած ըլլալով ազատ անցագիր ստացած է։ Մէկ շոգենաւ և 53 առագաստանաւեր, որոց եկած տեղերուն համար բժշկական քննութիւն որոշուած է, յետ քննութեան ազատ անցագիր ստացած են։ Քարանթինա սպասող վեց շոգենաւերու և չորս առագաստանաւերու մէջ գտնուող 291 ուղեւորաց և 302 նաւաստեաց առողջական վիճակը գոհացուցիչ է։

—Սինոպէն 7 օգոստոս թուականաւ եկած հեռագրոյ մը նայելով օգոստոս 6 ին Սինոպի մաքրանոցը ժամանած են չորս շոգենաւեր, որք քարանթինաի ենթարկուած են։ Այդ շոգենաւերով եկող 151 ուղեւորք մաքրանոցը առնուած են։ Թէ՛ սոնց և թէ քարանթինա սպասող միւս ուղեւորաց առողջական վիճակը գոհացուցիչ է։

—Պօլծումէն կը հեռագրեն թէ հընտախտ նոյն քաղաքին մէջ պակսելու վրայ է և թէ երկու օրուան միջոցին երկու մահեր միայն պատահեր են։

—Օգոստոս 7 թուակաաւ եկած հեռագիր մը կը ծանուցանէ թէ Տրապիզոնի ու Բլաթանաի քաղաքաց և Խուբէի քաղաքին ու մաքրանոցին մէջ տարափոխիկ հիւանդութեանց ո և է դէպք չէ պատահեր և թէ հանրային առողջութիւնը խիստ գոհացուցիչ է։

—Թիֆլիզէն եկած հեռագրոյ մը նայելով օգոստոս 1ին ու 2ին Պաքուի նահանգին մէջ հնտախտէ 101 մահեր պատահեր են, Էլիզապէթբօլ նահանգին մէջ՝ 245, ի Տաղիսթան՝ 614, ի Զաքաթալ 26, Սթավրօբօլի նահանգին մէջ՝ 440, Թիֆլիզի ու շրջակայից մէջ՝ 146։ Օգոստոս մէկին Երեւանայ նահանգին մէջ 138 մահեր պատահած են։ Ի Շուրակալ 95 դէպքեր պատահելով 12ը մեռեր են։

—Կայս. Իրատէի մը համաձայն, զինուորական բժիշկ հազարապետ Հիլմի ու Պաղտասար էֆէնտիներն և հարիւրապետ Մէհմէտ Սալիմ էֆէնտի Բլաթանաի մաքրանոցը պիտի երթան փորձելու համար՝ զինուորական բժիշկ գնդապետ Եուսուֆ Զէքի պէյի, հազարապետ Հալիմ պէյի ու Մուսթաֆա էֆէնտիի կողմէ հնտախտի դէմ պատրաստուած դեղը։

ԱՂԵՐՍԱԳԻՐՔ. — Վեհ. Սուլթանն հրամայած էր որ կառավարական պաշտօնատունք ամեն ամիս տեղեկագիր մը մատուցանեն այն աղերսագրոց համար, որք Ն. Վեհափառութեան մատուցուած և յետոյ կառավարական պաշտօնատանց յանձնուած են։ Արդ, Դատական նախարարութիւնն, յուլիս ամսուան մէջ իրեն յանձնուած աղերսագրերու նկատմամբ կատարուած գործառնութեանց մէկ տեղեկագիրը պատրաստելով մատուցած է ի կայս. պալատ։ Կառավարական միւս պաշտօնատունք եւս կը պատրաստեն այդ տեղեկագրերը։

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ՈՐԹԱՏՈՒՆԿԵՐ. — Առեւտրական նախարարութիւնն՝ հանրային պարտուց վարչութեան հետ համաձայնութեամբ՝ ամերիկեան որթատունկերու երկու տնկարաններ հաստատած էր, զայնս բաշխելու համար այն այգեգործներուն, որք կ'ուզեն վերակազմել որթալուծէ աւերեալ իրենց այգիները կամ նոր այգիներ հաստատել։ Նոյնպէս պատուաստման գործնական վարժարան մը հաստատուած էր, ամերիկեան որթատունկերու վըրայ տեղական որթատունկեր պատուաստելու եղանակը սովրեցնելու համար։ Պ. Էքէրլէն, որ կը վարէ այդ տնկարանն, ամերիկեան որթատունկերու վրայ պատուաստուած .... աքանչելի որթատունկեր ձեռք բերած է, որք կրնան մրցիլ տեղական ամենէն առողջ որթատունկերուն հետ։ Տարակոյս չկայ ուրեմն որ այս կերպով կարելի է վերակազմել որթալուծէ աւերեալ մեր լաւագոյն այգիները, բաւ է որ այգեգործները գիտնան պատուաստման եղանակն և ամերիկեան որթատունկեր ունենան իրենց տրամադրութեան ներքեւ։ Որթալուծէ յանձնաժողովն, որուն վրայ երեք անգամք աւելցած են, անտարակոյս լուրջ նկատողութեան պիտի առնու այս խնդիրն և ոչ միայն ուրիշ տնկարաններ ու գործնական վարժարաններ պիտի հաստատէ, այլ և այգիներու վերակազմութիւնը պիտի դիւրացնէ, դրամական օժանդակութեանց միջոցաւ։

ՏԱՐԻՒՇՇԷՖԱԳԱ վարժարանի այս տարուան շրջանաւարտներէ ինը երիտասարդաց կողմէ պատրաստուած իւղաներկ նկարներ մատուցուած են Վեհ. Սուլթանին, որ Իֆթիխարի շքադրամներ ինչպէս նաեւ դրամական պարգեւներ շնորհած է անոնց։ Ն. Վեհափառութիւն միանգամայն դրամական պարգեւներ շնորհած է նոյն վարժարանի տնօրէն գնդապետ Հիւսնի պէյի և գծագրութեան ուսուցիչ գեր-հազարապետ Ֆախրէտտին էֆէնտիի։ Նոյն շրջանաւարտներէ մին մեռած ըլլալով, կայս. Իրատէ մը հրամայած է դրամական պարգեւէն անոր ինկած բաժինը տալ ընտանեացը։ Վեհ. Սուլթանի այս շնորհաց համար բարեմաղթութիւնք եղած են վասն կենաց և բարօրութեան Ն. Կ. Վեհափառութեան։

ՇԻՔԱԿՈՅԻ Արուեստահանդէսը ղըրկուելիք այլ և այլ նիւթերն, ինչպէս յայտնի է, Նումունէխանէի Օսմանիի վարչութեան միջոցաւ պիտի ղրկուին դիւրութեան համար։ Արդ, նոյն վարչութիւնն յարաբերութեան մտած է շոգենաւային ընկերութեանց և Նիւեօրքի պատուաւոր վաճառատանց հետ։ Վարչութիւնն իւր գրասենեակին մէջ՝ ի Պոլիս Չինիճիլար Եօգուշու՝ մասնաւոր վայր մը յատկացուցած է, ուր այժմէնիւթեր կ'ընդունուին։ Այդ վայրեն բաց պիտի մնայ մինչեւ Արուեստահանդէսը։

ՑՈՒՆԱՑ ԱԺՆ. Ս. Պատրիարքն նախընթաց օր ի Գատըգէօյ Պ. Բօլ Սթէֆանովիչի տանը գնաց ուր հացկերոյթ մը տրուեցաւ ի պատիւ Ն. Սրբազնութեան։

ՔԱՐԲԵՐԴԷՆ կը գրեն առ Լ. Հէզէտ թէ նահանգին հունձքն, որ հազիւ աւարտած է, միջինէն վար է։ Տիարպէքիրէն, Մարտինէն, Բաղեշէն, Կարինէն և այլ նահանգներէ առնուած բոլոր լուրերը կը ծանուցանեն թէ հունձքերը բնաւ առատ չեն և ապագան գոհացուցիչ չերեւիր։

ՓՈԽԱՌՈՒԹԻՒՆ. — Օսմ. կայս. Պանքայէն 75,000 ոսկւոյ փոխառութիւն մը կնքելու համար Ելմտական Նախարարութեան սկսած բանակցութիւնք աւարտած են և գործը լրացած կրնայ նկատուիլ։

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԴԱՇՆԱԳԻՐՔ. — Թուրքեւիտալական առեւտրական դաշնագրոյն կնքման համար ինչ ինչ կէտերու վրայ օսմ. և իտալական պատուիրակաց միջեւ ծագած անհամաձայնութիւնք կարգադրուած ըլլալով, երկու կողմերն ալ համաձայնած են։

Նմանապէս համաձայնութիւն գոյացած է թուրքեւռուս առեւտրական դաշնագրոյն մէկ քանի առկախ յօդուածոց վրայ։ Այս մասին յանձնաժողովոյ որոշումը Նախարարաց Խորհուրդին մատուցուեր է։

ԻՏԱԼԱԿԱՆ նոր դեսպան Քօլօպիանօ կոմսին ի Կ. Պոլիս ժամանումը դարձեալ յետաձգուեր է։

—Իտալական դեսպանատան և հիւպատոսարանի պաշտօնէութիւնը ինչպէս նաեւ պահակ շոգենաւուն սպայք և գաղթականութեան անդամներէն ոմանք նախընթաց օր Թէրիքէօյի լատին գերեզմանատան մատրան մէջ ներկայ գտնուեցան հոգեհանգստեան պաշտօնին որ ամեն տարի կը կատարուի ի յիշատակ Խրիմու պատերազմին մէջ մեռնող իտալացի զինուորաց։

ԶՄԻՒՌՆԻՈՅ հոլանտական հիւպատոս անուանուած է Պ. Սբանկէր, որուն պաշտօնը վաւերացուած է Բ. Դրան կողմէ։

ԱԴՐԻԱՆՈՒՊՈԼՍՈՅ զինուորական ատեանն իւր կազմուած օրէն մինչեւ յուլիսի վերջը 963 մարդեր դատած է իբրեւ աւազակ, գողօնթաքոյց և աւազակի առաջնորդող։ Ասոնցմէ 267ը դատապարտուած, 510ը անպարտ արձակուած, 116ը իրենց տեղերը ղրկուած են քննութիւններն ամբողջացնելու համար և 70ին ալ քննութեանց տեղեկագրերը քննուելու վրայ են։

ԲՈՂՈՔ. — «Հագիգաթ»ի մէջ կը կարդանք թէ Ատանայի մէջ Բալուցի Գըլլարեան Կիրակոս անուն տնձն ինչ ինչ պատճառներու համար եօթը ամսուան բանտարկութեան դատապարտուեր է նախնական դատարանի վճռով և վերաքննիչ ատեանն ալ վաւերացուցեր է այդ որոշումը։ Սակայն Ատանայի Իտարէի ժողովոյ հարցաքննիչ դատաւորն, իւր իրաւասութենէն ու պարտականութենէն դուրս ըլլալով, խնդրոյն միջամտեր ու դատաստան տեղի չունենալու որոշում տուեր է։ Այդ պատճառաւ նոյն հարցաքննիչ դատաւորին դէմ բողոքուած է ձեռնհաս իշխանութեան եւ խնդրոյն վերաբերեալ գրութիւնք յատուկ պաշտօնատան կողմէ քննուելով վերադարձուած են նոյն տեղը։

ՄԱԽՍՈՒՍԷԻ «Իզմիտ» շոգենաւն երէկ իրիկուն ժամ 9ին կամուրջէն Հայտար Փաշա ուղեւորելու պահուն Սիրքէճիի առջեւ մեքենայի խանգարում մը ունենալով չկըրցաւ ճամբան շարունակել։ Ուղեւորք մակոյկներով դուրս հանուեցան և մէկ մասն «Էրէնքէօյ» շոգենաւով Հայտար Փաշա փոխադրուեցան։

ԱՐԿԱԾՔ. — Երէկ իրիկուն ժամ 12ին Արնաւուտքէօյի նաւամատոյցին մօտ առագաստ պարզած մակոյկ մը շրջեցաւ հովին սաստկութենէն։ Մակոյկին մէջ գըտնուող երեք մարդեր ծովն ինկան, սակայն մօտը կեցող նաւակներն օգնութեան փութալով երեքն ալ ազատեցին։

—Նախընթաց օր, Եէնի Ճամիի Թըխթատարատան նորակառոյց շէնքին վրայ աշխատող գործաւոր մը վերի յարկէն վար իյնալով ձախ թեւը կոտրեցաւ և գլխուն ձախ կողմն ալ ծանրապէս վիրաւորուեցաւ։ Գործաւորն անմիջապէս հիւանդանոց փոխադրուեցաւ դարմանուելու համար։

ԼՈՒՑԿԻԻ այն գործարանն, որ Ֆէնէր Պաղչէի շրջակայքը պիտի հաստատուէր, այդ տեղ անյարմար դատուելով որոշուեր է հաստատել զայն ի Վերին Վօսփոր Սուլթան Չայըրը անուն տեղը։

ԱՇԻՐԷԹՆԵՐՈՒ վարժարանին համար Ափրիկեան Տրիպոլսէն եւս աշակերտներ պիտի ղրկուին և տեղական կառավարութիւնը ձեռնարկած է ղրկուելիք աշակերտաց ընտրութեան։

ՄԱՔՍԱՅԻՆ վերատեսուչ Վսեմ. Հասան Ֆէհմի փաշա հրամայած է որ մաքսային պաշտօնեայք իրենց յատուկ համազգեստով գտնուին իրենց պաշտօնի գլուխը։

ՑՈՅՆ ԲԱՐԵՐԱՐՔ. — Զմիւռնիոյ մէջ անցեալ կիրակի մեռեր է Ս. Պահձաթուրի անուն հարուստ յոյն մը, որ իւր հարստութեան կարեւոր մէկ մասը կտակեր է տեղւոյն յունաց վարժարանին։

ԹՆԴԱՆՕԹՔ. — Կայս. Իրատէ մը հրամայած է որ Քրուբի զինագործարանին մէջ պատրաստուած նոր ձեւ թնդանօթներէ երկուքը մայրաքաղաքս բերուին փորձի համար։ Սպարապետի Դուռն հեռագրաւ հաղորդած է զայս Պերլինի օսմանեան դեսպանին։

ՄԻՋԵՐԿՐԱԿԱՆԻ և Սեւ ծովու նեղուցներուն ամրոցները քննելու համար զինուորական յանձնաժողով մը կազմուած է որ ի Գալլիպօլի և ի Տարտանէլ պիտի երթայ։ Յանձնաժողովը կը կազմեն նաւային միրլիվա Ֆօն Հօֆէ փաշա, ելեկտրական գործարանին տնօրէն Րամիզ պէյ և նաւային ու թնդանօթաձիգ զօրաց երեք սպաներ։

ՊՈԼՍՈՅ մաքսատան կից շինուած մեծ մթերանոցներուն դրանը վրայ գրուած է օսմանեան զինանշանը, մարմարիոնի վրայ քանդակուած։ Մթերանոցներու բացումն ի մօտոյ տեղի պիտի ունենայ։

ԿԻՐԱՍՈՆԻ նախնական դատարանին նախագահ Խալիլ Ֆէվզի էֆէնտի և անդամ Սիւլէյման էֆէնտի, իրենց օրինազանցութեան համար դատաստանի ենթարկուած են, կ'ըսէ «Հագիգաթ»։

ԱՀՄԷՏ ՐԱԹԻՊ փաշա, նաւային Ֆէրիգ և կայս. Թիկնապահ, որ յատուկ պաշտօնով Հիճազ կը գտնուէր, երէկ «Թարսուս» շոգենաւով մայրաքաղաքս ժամանեց և ուղղակի կայս. պալատ երթալով արժանացաւ կայսերական մեծարանաց։

ՀԱՆՐՕԳՈՒՏ շինութեանց նախարարութեան կողմէ ճարտարագէտ մը ղրկուած է ձեռնարկելու համար կայս. Իրատէով կառուցանելի Մալազկերտի կամուրջին շինութեան, որ Կարնոյ, Վանայ և Մշոյ կողմը զինուորական ճամբու վրայ կը գտնուի։

ԴԱՏԱԿԱՆ նախարարութեան որոշմամբ վճռաբեկ ատենի անդամ Մէճտի էֆէնտի միանգամայն անդամ կարգուած է Իրաւագիտական վարժարանի քննիչ յանձնաժողովին։ Վերաքննիչ ատենի պատժական ճիւղին անդամներէն Համտի էֆէնտի եւս միանգամայն անդամ կարգուած է դատական ժողովին։

ՄԱՎՋԷՐԵԱՆ հրացանք, երկու հարիւր տասն և վեց սնտուկ, երէկ մայրաքաղաքս բերուեցան աւստրիական շոգենաւով եւ Թնդանօթարանին յանձնուեցան։

ՖԵՐԻԴ ՀԻՒՍՆԻ փաշա, նաւային վաղեմի սպայ, որ ժամանակէ մը ի վեր հիւանդ էր, նախընթաց օր մեռաւ և յուղարկաւորութիւնն հանդիսաւոր կերպիւ կատարուելով մարմինն ամփոփուեցաւ Էյուպի գերեզմանատան մէջ։

ԵՐԳԵՑԻԿ-ՍՐՃԱՐԱՆԻՆ ՄԷՋ

Քանըըրըցի Հասանը անցեալ գիշեր Ղալաթիա Սագալը Եորկիին երգեցիկ սրճարանը կ'երթայ—աղտոտ որջ գինովներու և զզուելի ցոփակեացներու—հոն գտնուող չպարուած լկտի կիններու քուռ ընելու դիտումով։ Կը պատահի որ իր քովը նըստող շուայտուհին լպիրշ ժպիտ մը կուղղէ դիմացի կողմը նստող ուրիշ մէկուն. մէյմըն ալ նայիս որ Քանըըրըցի Հասանն է ոտքի կելնէ ղղալով դանդաչելով, աչուըները կատաղի եւ օձիքն շոգիէն վառուած, գօտիին մէջէն երկար դաշոյն մը կը հանէ և մուլցքէ բռնուող գազանի պէս կը սկըսի դառնալ սրահին մէջ, ճօճելով զէնքը, զարնելով որո՛ւ եւ ի՛նչ բան որ հանդիպէր, ջախջախելով լամպարներն, որոց չիջումէն յառաջ եկած մթութեան մէջ խառնակութիւն մը, իրարանցում մըն է կը փրթի. ճիչ, աղաղակ, պոռչտուք, ոռնում, դժոխային բան մը, այդ դժոխային վայրին մէջ։ Այդ անսովոր աղմուկէն կը վազեն կուգան մօտը գտնուող ոստիկանք, լամպարները կը վառեն և ահա, ղեղնաշորթ լոյսի մը մէջ երեւան կելնէ այդ այլանդակ տեսարանն իր ամեն զազրալի երանգներովը. սակայն կատաղութիւնն իր թափն յագեցուցած էր. Քանըըրըը Հասան վրէժն առած էր այն ժպիտէն որ իրեն ուղղուելու էր, և հիմակ գետին ինկած էր ուժաթափ, գինով։ Կը քաշեն կը տանին զայն, որ տակաւին յիշոցներ կը մռլտար, եւ կը նետեն ոստիկանութեան մթին բանտը։

Այն գիշերն ի՛նչ երազեց արդեօք Քանըըրըը Հասանը։

ԹԵՌԱԳԻՐ

ԱՅՍ ՕՐՈՒԱՆ

ՀՆԴԱԽՏԻ ԼՈՒՐԵՐ

ՓԵԹԵՐՍՊՈՒՐԿ, 19 օգս. — Պաշտօնական. — Երէկ հոս 60 հոգի բռնուեցաւ, 22ը մեռաւ, 19ն աղէկցաւ։ Փեթերսպուրկի շրջակայքն եւ սկսաւ, և 7 հոգի բռնուեցաւ երէկ։

—Պաքուի ֆրանսական հիւպատոս Պ. Իւնկէռ հնտախտէ մեռաւ։

—Կայսերական գերդաստանն իւր բնակութիւնն հաստատեց ի Փեթերհօֆ։

—Ֆինլանտիոյ Վիպորկ քաղաքէն Հելսինկֆորս քաղաքն հասած ռուս սպայ մը հնտախտէ մեռաւ։

—Ի Պարէժ ցարդ 3,000 հոգիք մեռեր են հնտախտէ։ Օրական քանի մը հարիւր հոգիք կը մեռնին հոն։ Թեհրանի մէջ սաստիկապէս կը ճարակի։

ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԳՈՐԾԵՐ

ԼՈՆՏՈՆ. — Նոր նախարարութեան խորհրդականի պաշտօնը սապէս բաշխուեցան։ Սըր Էտուարտ Կրէյըս անուանեցաւ արտաքին գործոց խորհրդական. Պ. Հէրպէրդ Կլատսթօն՝ ներքին գործոց խորհրդական. Պ. Ճորճ Ռըսէլ՝ Հնդկաստանի նախարարութեան խորհրդական, և Պ. Սիտնէյ Պըքսթըն՝ գաղթականութեանց։

—Երեսփ. ժողովոյ նստաշրջանը փակեցաւ առանց Թագուհւոյն կողմէ գահաճառի։

ՊԵՐԼԻՆ. — Ի Փօցտամ Վիլհէլմ կայսր հանդիսական հացկերոյթի մը մէջ բաժակ առաջարկեց Ֆրանձ Եոզէֆ կայսեր կենաց, յայտարարելով թէ երկուց կայսրութեանց դաշնակցութիւնն եւրոպեան խաղաղութեան ապահովագոյն երաշխաւորութիւնն է։

—Ի Թէմբէլհօֆ կայսերական պահակազօրաց հանդէսը շատ շքեղ էր։ Կա սրն որ ուրիշ կայսերազանց և իշխանազանց հետ ներկայ էր, փողոցներու մէջ հասարակութեան կողմէ համակրանաց ցոյցերով ողջունեցաւ։

—Ցետ զօրահանդէսին արտասանեալ համառօտ ճառով մը կայսրն հերքեր է այն լուր թէ զինուորական ծառայութեան պայմանաժամն եր'ու տարուց պիտի իջնցուի։

ԻՆԹԵՐԼԱՔԷՆ (Զուիցերիա). — Ի կրինտելվալտ, ուր կը յաճախեն զբօսաշրջիկներ, հրդեհ ծագելով, հրոյ ճարակ եղան 80 տուներ, ընդ որս պանդոկներ, կայարանն և հեռագրատունը։ Նիւթական վնասք շատ մեծ են։ Փոթորկին դրդմամբ, հրդեհը կը շարունակէր երէկ կէս գիշերուն։

ՓԱՐԻԶ. — Տաքերուն սաստկութիւնը դեռ կը տեւէ։ Փողոցներու մէջ արեւազարկէ բռնուողներ կան։ Սայլերով շուկայն փոխադրեալ կենդանիք տաքէն մեռած են։ Թնդանօթի գործարան մը աշխատութիւնները դադրեցուց տաքի պատճառաւ։

ՎԻԷՆՆԱ. — Ֆրանձ Եոզէֆ կայսեր ծըննդեան տարեդարձին առթիւ ամեն դաւանութենէ եկեղեցեաց մէջ կրօնային պաշտամունք կատարեցան ի Վիէննա, Փէշթա, և Տէրութեան գլխաւոր քաղաքաց մէջ։ Բովանդակ ժողովուրդն եռանդեամբ մասնակցեցաւ այս առթիւ տեղի ունեցած խրախճանութեանց. — Պուքրէշ, Աթէնք, Չէթինէէ և Պելկրատէ եւս կը ծանուցուի թէ այս տարեդարձ այն մայրաքաղաքաց մէջ սովորական հանդէսներով կատարուած է, և Սերպիոյ նախարարապետ Պ. Փաշիչ ներկայ գտնուած է այս առթիւ Պելկրատի դեսպանական մատրան մէջ կատարուած գոհաբանական արարողութեան։

Սակարան

ՇԱԲԱԹԻ, 8 Օգոստոս

ԸՆԹԱՑՔ ՓՈԽԱՆԱԿԱԳՐՈՑ

3 ամիս Լոնտրայի վրայ		109 ¹/₂
3 » Փարիզի		23

ՕՍՄԱՆԵԱՆ ՔՕՆՍՕԼԻՏԷ

Երէկ երեկոյ գոց. [Միաց. Դ. Սէրի]		23 01
Բերայի մէջ	»	— —
Առաւօտուն բացուեցաւ	»	23 01¹/₂
Կէս օրին		23 02¹/₂
Թաճվիլաթը Օսմանիյէ երէկ երեկոյ		83 22
» » ժամ 5ին		— —

ԸՆԹԱՑՔ ԱՐԺԵԹՂԹՈՑ

Փոխառութիւն	Սէրի	52 ¹/₄
»	»	28 ¹/₂
»	»	23 04

ԲԱԺՆԵՏՈՄՍՔ

Սօսիէթէ Ժէնէրալ	Անգլ. Լր.	4 34
Քրէտի Ժէնէրալ	» »	7 30
Պանք տը Քօնս.	» »	4 28
Սօս. Շանժ է վալէօր	» »	4 15
Րէժի	» »	17 06
Թրամուէյ	»	602
Րումէլիի երկաթուղի	ֆր.	83 62
Բաժնեթուղթ Լաւրիօմի Դ. Կ.		96

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՊՈՐՍԱ

ՓԱՐԻԶ, 19 Օգոստոս

Ֆրանսական Ռանթ 3 %	99 87¹/₂
» » 4 ¹/₂ %	105 50
Օսմանեան քօնսօլիտէ Սէրի Դ.	21 20
Օսմ. մաքս. արժեթուղթ	461 25
Բրիօրիթէ Թիւբը (189()	433 37¹/₂
Օսմանեան Երկաթուղի	81 37¹/₂
» Րէժիի բաժնեթուղթք	3 [illegible]
Պանք Օթօման	573 75
Քրէտի Լիօնէ	805
Իտալական Ռանթ 5 %	92 05
Եգիպտական միացեալ	4 2 50
Չէք Լոնտրայի վրայ	25 18
Օսմանիյէ Օսմանեան քօնսօլիտէ)	382 81

ԼՕՆՏՕՆ, 19

Անգլ. քօնսօլիտէ	97 18
Օսմ. » Սէրի Դ.	21
» » » Ա.	52 ¹/₄
» » » Բ.	28 ³/₄
» » » Դ.	21 ¹/₄
Օսմ. փոխառութիւն 1871	96 ¹/₄
Փոխառութիւն 1877 (Տէֆանս Լօն)	92 ¹/₄
Պանք Օթօման	12 ⁷/₈
Ատըընի երկաթուղի	20 ¹/₂
Դասապայի երկաթուղի	13
Եգիպտական միացեալ (ունիֆիյէ)	97 ³/₈
» առանձ. բրիվիլէժիէ) 1890	103 ¹/₄
Տօմանիալ (փոխառ. Ռոշիլտ)	103
Փոխանակութիւն Փարիզի վրայ	25 312

ՎԻԷՆՆԱ, 19

Փոխանակութիւն Լոնտոնի վրայ	119 95
» Փարիզի »	47 50
Օսմանեան Րէժիի բաժնեթուղթք	184 50
» Երկաթուղի	43 30

ՊԵՐԼԻՆ, 19

Օսմանեան Երկաթուղի	89
Օսմ. Րէժի	196 25
Փոխանակութիւն Լոնտոնի վրայ	20 350
» Փարիզի »	80 90

ԿՐՕՆԱԿԱՆ

ԱՄՈՒՍՆՈՒԹԻՒՆ

Ամուսնութիւնը դրախտին մէջ հաստատուեցաւ, առաջին նախածնող զոյգը վայելեց ամուսնութեան բարեհամ պտուղը՝ զաւակներ ծնանելով։ Մէկ էրիկ մարդու մէկ կնիկ մարդ ունենալու սովորութիւնը շարունակուեցաւ մինչեւ ցՂամէք, որ առաջին բազմակինն եղաւ։ Ցետոյ «Աստուծոյ որդիներէն» այսինքն Աստուծոյ հաւատացողներէն նոքա, որք տեսնելով «Զդստերս մարդկան (կայենի ցեղի), զի գեղեցիկ էին, առին իւրեանց կանայս յամենեցունց, զորս ընտրեցին»։ Ծնդ. Դ. 19. Զ. 2. այլ սակայն Նոյ և նորա երեք զաւակներ մէկ մի կին ունէին։ Նահապետք եւս Նոյէն ցԱգամ միակին էին, ինչպէս և յետոյ Յոբ, Նաքովր և Ղովտ միակին էին։ Աբրահամ և Յակոբ հարճեր ունեցան, որոց հետ միաւորեցան ....., և այս եղաւ յետոյ տեսակ մը բազմակնութիւն և ընդհանրացաւ բոլոր Հրէից մէջ։ Հարճն իբր կին գործածելէ զատ՝ շատ մը կիներ ունենալու սովորութիւնը շարունակեցաւ մինչ ցՓրկիչս։

Սովորութիւն կար, որ ծնողք բանակցութեան մտնէին իւրեանց զաւակաց ամուսնութեան համար։ Այս պարագայի մէջ երբեմն մանչուն նախընտրութիւնն անտես չէր առնուեր, ինչպէս և աղջկան հաւանութիւնն եթէ ի տիս հասակի հասած էին. Ծնդ. ԻԴ. 21. ԻԴ. ԼԴ։ Նշանուքի պայմանն էր հարսին վարձանք տալ, այսինքն դրամ կամ ո և է փոխարինութիւն։ Ամուսնութեան հասակն աղջըկան համար 12 տարիքն էր։ Ոչ մէկ Հրեայ կրնար ամուրի մնալ, չկարգըւիլը ամօթ էր։ Իօրայէլի աղջիկներէն

ոչ մէկ հատին ներելի էր կոյս մնալ։ Թալմուտեանք մինչեւ ցայսօր կը պնդեն, թէ նա է ճշմարիտ Իսրայելացի, եթէ [illegible] ունի։

Բայց միթէ չկա՞ր կուսութիւն, այսինքն ամուրի մնալու աստուածահաճոյ վարդապետութիւնը։ Քանի որ Հրեութիւնը չէր ընդունէր կուսական կեանք, ե՞ր ուրեմն Քրիստոս կը յիշատակէ թէ «են ներքինիք որք զանձինս իւրեանց ներքինս արարին վասն արքայութեան երկնից»։ Թալմուտեանք կ'աւանդեն թէ Աստուծոյ փառաց համար անկին մնալու վարդապետութիւնը Եղիայէն սկսաւ, մէկէւ աղօտ իմն կ'աւանդուի նաեւ թէ Մովսէսի պաշտօնեային ու յաջորդին եղող Յեսուն ամուրի էր։ Եղիայի արտասովոր կեանքն ու հրաշներն այնքան ազդեցին մարգարէներու, որով դիւրին եղաւ հաստատուիլ կուսակրօնութեան վարդապետութիւնը, մինչեւ իսկ Հրեաներուն մէջ, որք թէ՛ Յովհաննէս Մկրտչի և թէ Յիսուսի չկարգուիլը գայթակղական չէին համարիր։ Առաքեալք այս վարդապետութեան յարեցան, որպէսզի կենաց խօսքը քարոզելու դիւրութիւնն ունենան։ Կոյս մնալն ամենաբարձր աստիճանն էր զոհողութեան «վասն անուանն փառացն աստուծոյ»։ Առաքելական կանոններէն ԼԲ-ը այս վերնագիրն ունի՝ «վասն որ կուսութեամբ կամի կեալ»՝ յետոյ կը յաւելու «Սուրբ Առաքեալք սահմանեցին ու հաստատապէս որոշեցին թէ ի կարգէ պաշտօնէից և յուխտէ եկեղեցւոյ եթէ ոք ուզէ կուսան լինել, բարւոյ գործոյ ցանկայ. հրաման կայ ի տեղիս տեղիս հաւաքուելով՝ վանք շինելու, թող զգուշանան ի պահպանութիւն օրինաց և կարգի սրբութեան, ի կերակրոյ պարկեշտանալ և հեռանալ զինուորական հագուստէ, նմանիլ երկնքի զուարթուններուն այսինքն հրեշտակաց, զի Մովսէսի պաշտօնեայն՝ սրբութեան սպասաւոր Յեսուն, Աստուծոյ Նախանձաւոր Եղիա, Երեմիա մարգարէ և մեծ մարգարէն Յովհաննէս Մկրտիչ կուսութեամբ և պարկեշտութեամբ կատարեցին իրենց կեանքը բռնի յափշտակելով երկնքի արքայութիւնը»։

Այլ եկեղեցին ի սկզբան կարի տառապեցաւ կուսութեան վարդապետութեան երեսէն, մինչեւ իսկ քրիստոնէական կրօնի մեծագոյն պաշտպան և զանազան ծառայութիւններով նշանաւոր եղող Մեծն Որոգինէս թէեւ կ'ընդունէր Աստուծոյ փառաց համար կուսակրօնութիւն, այլ սակայն կը պնդէր թէ անհնարին է կոյս մնալ առանց մեղք գործելու, ուստի ինքզինքը անճիտեց, ներքինիացաւ։ Որոգինեան այս վարդապետութենէն շատեր պիտի մոլորէին, եթէ ուրիշ Հայրապետներ ի դարման չ'փութային մեղմելով կուսակրօնութեան խստութիւնն, ուստի կուսութիւնը վերապահեցին միայն բարձրագոյն պաշտօնեաներուն՝ (1) եպիսկոպոսներուն և վարդապետներուն, իսկ քահանաներուն հրամայեցին ամուսնութեան պայմանաւ ծառայել Աստուծոյ և Եկեղեցւոյ։

Այլ եկեղեցին մինչեւ ցայսօր ծանրագոյն կը կրէ տառապանք քանի քանի՜ անգամ որ կը յուզուի սա խնդիրը թէ կրկին ամուսնութեան հնարաւորութիւն չկա՞յ։ Ուրիշ ազգերու Հայրապետք որքան տարակարծիք եղան, այլ սակայն մերայինք սա ընդհանուր սկզբունքին յարեցան ու միայն այսինքն մահը միայն կը թոյլատրէ կրկին ամուսնութիւն։ Աշխարհային ո և է փորձութիւն չէ կարող երիկ ու կնիկ իրարմէ բաժնել։ Հապա պոռնկութիւնը կամ շնութի՞ւնը։— այդ ամօթալի պարագային տակ բաժնուիլ առժամապէս՝ կարելի է, իսկ կրկին ամուսնանալ՝ ոչ։ Ինչպէս մարդկային ընկերութեան ընդհանուր շահերուն առջեւ մեծագոյն զոհողութեանց պէտք կան, եկեղեցին եւս՝ «Զոր Աստուած զուգեաց, մարդ մի՛ մեկնեսցէ» վարդապետութիւնը պաշտպանելու համար իր զաւակներէ կը պահանջէ մեծագոյն զոհողութիւնն։ Ինչպէս հիւանդութիւն մը թէ տեւական ըլլայ և թէ ոչ, բաւական չէ երիկ ու կնիկ իրարմէ զատելու, այսպէս շնութիւնը կամ պոռնկութիւնն հիւանդութիւն համարելով՝ թող որ իրօք ալ այնպէս է, լուծելու չէ ամուսնութիւնը։ Աւելի աղէկ է որ փորձութիւն մը կրէ այս ու այն անհատը, թէեւ յանիրաւի, քան թէ խախտել մեծ սկզբունք մը։ Այսպէս մտածելով՝ մեր Հայրապետներն ամուսնութիւնն անլուծանելի օրինագրած են, մինչեւ իսկ պոռնկութեան կամ շնութեան ծայրագոյն պարագային տակ (2)։

Քրիստոնէութիւնն ամուսնութիւնը նուիրագործած է, քարոզելով սուրբ խորհուրդ և կը դաւանի թէ, իր Տէրը Քրիստոս անճառապէս միացած է իր Հարսին—Եկեղեցւոյ հետ։ Ցոյց տալու համար թէ Աստուած ի հնումն իսկ ո՛րքան խանդակաթ էր ի սէր իւր ժողովրդեան, որ ընտրած էր իր նշանածը կ'անուանէ. Ովսէ Բ. 19։ Աստուծոյ մեզ հետ իւր այս նշանուիլը կը կատարուի նաեւ քարոզութեամբ Աւետարանի, Բ. Կորնթ. ԺԱ. 2։ Քրիստոնեայ ընտանիքն երջանիկ է, զի հաւատացեալք կ'ամուսնանան Տէրամբ. Ա. Կորնթ. Է. 36։ Էրիկ ու կնիկի մէջ եղած պարտականութիւններն որոշուած են Առաքեալէն։ Ա. Տիմ. Բ. 9—15։ Առաքեալը կը պախարակէ նաեւ պերճանամոլութիւնը, գրելով. «Նոքա (կանայք) թող չզարդարուին դրսէն մազերու հիւսուածներով և ոսկեղէն ծամակալներով և չքեղ հագուստներով։ Այլ սրտին ծածուկ մարդը—ներքինը—հեզ ու հանդարտ հոգիին թող զարդը լինի անեղծութեամբ, զի այս է Աստուծոյ առջեւ բազմապատիկ պատուականն ու ու բարին»։

ՆԱՀԱՊԵՏ

(1) Տարիքոտ, ոչ թէ մանկամարդ։

(2) Անյայտացում մը, եթէ տեւէ եօթն տարի, տեսակ մը մահ ըսել է, ուստի կ'աւանդուի կանոն մը, որ այս պարագայի տակ կը լուծէ ամուսնութիւնը։

ԲԺՇԿԱԿԱՆ

ԹԻՖԻԿ
ԿԱՄ
ՀԱՄԱՃԱՐԱԿ ՆՈՐ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆ ՄԸ Ի Կ. ՊՈԼԻՍ

«Կազէթ Մէտիգալ տ'Օրիան»ի մէջ կարդացինք Տոքթ. Զաւէցիանոյի մէկ յօդուածը, յորում մեր յարգոյ պաշտօնակիցն ի մէջ այլոց, կ'ըսէ թէ մայրաքաղաքիս մէջ տասնեհինգ օրէ ի վեր համաճարակ փոքրիկ հիւանդութիւն մը սկսած է, զոր բժիշկք ոմանք տանկի կամ ինֆլուէնցայի նման հիւանդութիւն մը կը կարծեն եղեր։ Այս հիւանդութիւնը մենք ալ յաճախակի տեսնելու պատեհութիւնն ունեցանք, ուստի օգտակար համարեցինք այս մասին մեր ընթերցողաց փոքր ինչ տեղեկութիւն տալ։

Ըստ մեզ, այս ախտը ո՛չ տանկ է և ո՛չ ինֆլուէնցա, այլ վիժեալ թիֆօ մը, այսինքն «Ֆիէվր Թիֆօիտ» ըսուած հիւանդութեան մի մանրանկարը, ուստի ներելի է կոչել զայն համառօտիւ «թիֆիկ»։ «Թիֆիկ»ը կը տեսնուի նաեւ ծերոց և տղայոց վրայ, սակայն մասնաւորաբար 15—30 տարեկան երիտասարդաց վրայ։ Այս պայման ալ զայն կը մօտեցնէ «Ֆիէվր Թիֆօիտ»ի։ Նշանները հետեւեալներն են. սաստիկ և երկարատեւ գլխու ցաւ, ջերմ՝ որ կրնայ ելլել մինչեւ 40 աստիճան, սակայն սովորաբար 38 և 39ի մէջ կը մնայ և կը տեւէ 24 ժամէն մինչեւ 8—10 օր, սակայն սովորաբար 2 օր ետքը ջերմը կ'անհետի, տաքութիւնը մինչեւ իսկ սովորականէն վար կ'իջնայ, բազկերակն ալ 100էն մինչեւ 50 կրնայ իջնել, հիւանդները շատ կը քրտնին, այս քրտինք երբեմն խիստ պաղ է։ Ընդհանրապէս մարսողական գործողութիւնք խանգարեալ են, լեզուն ճերմակ կամ դեղին աղտով մը բեռնաւորեալ է և գէշ հոտ մ'ունի, ստամոքսը կը խառնուի, կը ցաւի և այդ ցաւը երբեմն կը նկարագրուի հիւանդաց կողմէ իբրեւ թէ դանակով յօշոտէին իրենց ստամոքսը, ստէպ փսխում մ'ալ կայ, ինչպէս նաեւ փորհարութիւն, որուն երբեմն արիւնահոսութիւն ալ միանալով թանձքի ձեւ կուտայ, դուն ուրեք արիւն կուգայ նաեւ քիթէն կամ բերնէն, երբեմն ցնցղատապ ալ կը միանայ, լեարդը փոքր ինչ, իսկ փայծաղը քիչ մ'աւելի կ'ուռենայ, մէզը շուտ շուտ կ'ուգայ և քիչ անգամ արիւնախառն կը լինի, կուրծքի վրայ սեղմում կամ ծանրութիւն մը կ'իմացուի, սրտի բաբախմունք անպակաս են, 1-2 օր վերջը թէեւ ջերմը կ'անհետանայ, սակայն հիւանդը վերջին աստիճան ընկճեալ, տկար վիճակ մը ունի։

«Թիֆիկ»ը «Ֆիէվր Թիֆօիտ»ի կը նմանի մասնաւորաբար մէկ նշանով մը, որուն պէտք է ուշադրութիւն ընել. այս փոքրիկ հիւանդութիւնն ալ իւր մեծին պէս մորթին վրայ բիծեր կը հանէ որոնք երբեմն մէկ երկու հատ, իսկ երբեմն անհամար թուով կը գտնուին։ Հարկ չկայ ըսել թէ այս նկարագրութիւն մէկէն աւելի տարբերութիւն ունի «տանկ»ի և «ինֆլուէնցա»ի նկարագրութենէն, որոց ապաքինումը (convalescence) դժուար և երկար է, մինչեւ «Թիֆիկ»ինը համեմատաբար կարճ և որոշ է։ Այս հիւանդութեան պատճառը մենք կը կարծենք գտնել ջուրի մէջ և յիրաւի մեր խնամած հիւանդներուն մէջ գրեթէ մեծ մասը լոկ աղբիւրի կամ հորի ջուր, մէկ մասն ալ խառն՝ այսինքն երբեմն մաքուր ջուր երբեմն ալ միւս ջուրերէն խմած են։ Թէեւ մանրադիտական քննութիւն կատարելու պատեհութիւն ունեցած չեմ, սակայն տեսնուած նշաններէն կը կարծենք հետեւցնել թէ այս հիւանդութեան միքրոպը ոչ թէ բուն «Ֆիէվր Թիֆօիտ»ի ծնունդ տուող էպէրթի բակեղն է, այլ «Գոլի Պասիլ»ն» ըսուած միւս բակեղն է որ ստէպ թիֆօյանման նշաններու ծագում կուտայ։ Ինչ որ ալ ըլլայ, թողունք այդ գիտական նրբութիւնները և գանք գործնական հանրօգուտ հետեւութեանց։ Ի՞նչ ընելու է այս հիւանդութենէն զերծ մնալու համար։

1. Անօթի փորով բնաւ ջուր չխմել։

2. Կերակուրի հետ խմել մէկ կամ երկու գաւաթ աղէկ ջուր (Գարագուլագ, Կէօզթէփէ, Պալըք տաղ, Գանլը Գավագ, ևն։)։ Դիւրակեաց անձանց յանձնարարուեցաւ արդէն նաեւ Սէն-Կալմիէ եւ Ցիս Հիւլլէր։

3. Զօրանոցներու, դպրատուններու, հիւանդանոցներու պէս բազմամարդ հաստատութեանց մէջ կը յանձնարարուի եփած ջուր խմել։

4. Գործադրել ըստ կարելւոյն բոլոր այն խորհուրդները զորս տուած էինք մեր հնտախտի յօդուածոյ մէջ։ Զգուշանալ մանաւանդ «փաթլիճան»է և «տոմաթէս»է, գեխերը բաց պահելէ և բաց տեղերը լուացուելէ։

5. Իբրեւ դեղ խիստ օգտակար է «Պանզօնաֆթօլ» մինակ կամ «Սալիսիլաթ տը պիզմիւթ» կամ «տը մանիէզի» կոչուած դեղերուն հետ, օրական 1—2 կրամ։

ՏՕՔԹ. Ռ. ՌՕՊԷՆՍՈՆ

ՆՈՐԱՎԷՊ

ՊԶՏԻԿ ԽԱՓՇԻԿՈՒՀԻՈՅ ՄԸ ՎԵՐՋՆԱՏԻՊ ՅԻՇԱՏԱԿՆԵՐԸ

Փոկլէնի դղեակ, 1 յուլիս 18...

Պզտիկ խափշիկուհի մըն եմ, առանձին ապրեցայ, աշխարհէ մեկուսացեալ, անհուն դղեակի մը մէջ։

Բնաւ չճանչցայ մայրս, բնաւ չի սեղմեց զիս իր բազկացը մէջ, վերջապէս բնաւ չի կրցայ ըսել.

—Մայրի՛կ։

Եւ սակայն մայրս կ'ապրի։

Բայց խափշիկուհի ըլլալու մեծ յանցանքը հեռացուցած է զիս մայրական յարկէն։

Որքան հեռու տանիմ ակնարկս, ինքզինքս միշտ կը տեսնեմ այս դղեակին մէջ, Նունուին հետ, իմ պառաւ, իմ սիրելի ստնտուս։

Բոլոր օրը, կը վազէի անսահման պարտէզին մէջ, ամրան կիզիչ արեւին հակառակ, առանց գոյնս սեւցնելու վտանգն ունենալու։ Իրիկունը, ընթրիքէն ետքը՝ կը քնանայի Նունուին օրօրուելով։

Այն ժամանակ այնքան պզտիկ էի որ չէի զարմանար առանձնութեանս վրայ։

Կիրակի օրերը, գեղեցիկ և բարձրահասակ պարոն մը,—հայրս—որուն կը նայէի սքանչացմամբ լի աչուըներով, զիս տեսնել կուգար։ Ծնգացը վրայ կառնէր զիս, իր պզտիկ Մառին իր խեղճ սիրելին կ'անուանէր. յետոյ, կէս ժամ գգուանքէ ետք՝ կը մեկնէր, կոյտ մը խաղալիկ և շաքարեղէն ձգելով ինձ։ Այս այցերն իմ մանկական մեծ ուրախութիւններս էին։ Այն օրը Նունուն կը տեսնէր զիս անմիջապէս պատրաստ եւ անմիջապէս վերնադաւթակին վրայ կեցած ի դէտ պզտիկ հայրիկին ժամանման։

Օրերը կ'անցնէին արագութեամբ. խոլ վազքերով կանցունէի զայնս։ Զուարթ, անփոյթ բնաւորութիւն մը ունէի։ Մինչեւ վեց տարեկան հասակս, չեմ յիշեր արցունք թափած ըլլալս, բայց, այդ տարիքիս մէջ, առաջին վիշտ մը ունեցայ։ Կիրակի մը ի զուր սպասեցի հօրս, իրիկունը տակաւին նստած էի վերնադաւթակին վրայ, սիրտս ուռած, կուրծքս լեցուած երկար հեծկլտուքներով։ Նունուն գգուեց զիս, ջանաց մխիթարել, բայց չյաջողեցաւ։ Այն օրէն սկսեալ, ա՛լ չտեսայ պզտիկ հայրը. բոլոր զուարթութիւնս անհետացաւ և կեանքս փոխուեցաւ։

Երկար ժամեր կ'անցունէի պարտէզին խորը, սիրուն վարազի մը հետ որ ինձ կը հետեւէր միշտ, իմ անբաժանելի ընկերս եղաւ։ Երբեմն, գլուխը կը հրջապատէի բազուկներովս, և իմ մանկական լեզուովս, վ շտս կը պատմէի իրեն։ Բարի կենդանին զիս հասկնալու երեւոյթ ունէր, վասնզի, մինչ ես կուլայի, երեսս կը լզ՛ր փոքր ճիչեր արձակելով։ Եօթը տարու պիտի ըլլայի, երբ իրիկուն մը որ Նունու կուզէր սովորականին պէս քնացունել զիս, անոր պլուեցայ գոչելով. «Ինչո՞ւ հայրիկը չի գար, ա՛լ չպի՞տի տեսնեմ զայն։»

—Խե՛ղճ պզտիկ, մրմնջեց ստնտուս։

—Ա՛հ, ըսէ, հեծկլտացի, ա՛լ չպի՞տի գայ ինձ, ըսէ, ինծի պէս ուրիշ պզտիկ աղջիկներ ալ կա՞ն, ըսէ, Նունու. . . ըսէ . . .

Ստնտուս տեսնելով որ երեւակայութիւնս շատ կը յոգնէր և թէ օր մը չէ օր մը յագեցնելու էր զայն, հաւանեցաւ բացատրել ինձ ինչ որ տեղի ունեցած էր, պատճառներն մենաւորութեանս որուն ենթակած էին զիս։ Կիսովին հասկցայ։ Ապագային, շատ անգամ ուզեցի ու այս ամեն բաները նորէն ըսէ ինձ։

Հայրս և մայրս, մեծ ընտանիքէ, երկուքն ալ յոյժ հարուստ և յոյժ երիտասարդ, շատ սիրահարուած էին երբ ամուսնացան, ուստի իրենց ուրախութիւնը մեծ եղաւ երբ հասկցան որ քիչ ատենէն երեք պիտի ըլլային։

«Սիրուն և պաշտելի պիտի ըլլայ ան» կ'ըսէր հայրս։

—Կամ թէ իր հայրիկին պէս գեղեցիկ պիտի ըլլայ, կը պատասխանէր մայրս, երջանկութենէ ժպտելով։

Ծնայ։

Զիս տեսնելով, մայրս սոսկման ճիչ մը արձակեց և մինչեւ Նունուի բազկացը մէջ հրեց։ Այն ատեն դատապարտուեցայ այս դղեակին մէջ ապրելու։ Աւասիկ իմացածս երբ մեծցայ։ Սակայն, քու մայրդ բարի է, ըսաւ Նունու. Իր շուրջը գտնուողներն երջանիկ են, հաճոյք կը զգայ բարեգործութենէ, դժբախտներու օգնելէ։ Բայց կը սիրէ հանդէսները, զգմունքը, փարթամութիւնները, ընկերութիւնը։ Մանաւանդ կերպով վիրաւորուելով իր մայրական հպարտութեան մէջ, չէր ներեր ինձ որ խաբուած ըլլայ իր երազներուն մէջ։ Սակայն, ինձ կ'երեւի թէ այնքան տգեղ չեմ. շատ սեւ եմ, իրաւ է, բայց խոշոր աչուըներ, պզտիկ բերան մը և պզտիկ քիթ մը ունիմ։ Մազերս, թերեւս քիչ մը շատ խըռուացեալ, ծունգերէս վար կ'իջնեն երկու հաստ հիւսքերով. հասակս կանգնապէս է։ Աւա՜ղ, ի՛նչ փոյթ այս ամենը, քանի որ մայրս զիս չի սիրեր։ Ա՛հ, մայր իմ, ո՛րչափ պիտի պաշտէի մայրս, որչափ յարատեւ խնամքներով պիտի հրջապատէի զայն, որուն երջանկութեան համար պիտի ապրէի։

Մա՛յր, ինչ ճիգ գործեցի վտարուելու համար քու բնակարանէդ, և առ յաւէտ զրկուելու քեզ տեսնելու ուրախութենէն։

* * *

Երբ տասը տարու եղայ, Նունու ծանոյց ինձ թէ ամեն տեսակ ուսուցիչներ պիտի գային դաստիարակել զիս։

Արագ յառաջդիմութիւններ ըրի ֆրանսերէնի և անգլիերէնի մէջ։

Շատ ճաշակ ունէի նաեւ երաժշտութեան, նկարչութեան և պատկերհանութեան համար։ Ուսուցիչներս ամենեւին յանդիմանութեան չունեցան ինձ ուղղելու։

Տասն և վեց տարեկանիս, դասերս դադրեցան։ Սակայն ես նորէն շարունակեցի աշխատիլ առանձինն ։ Պզտիկ մը տակ նըստելով, կը կարդայի։ Եւ, երբ մութը կոխէր, սքանչացմամբ կը դիտէի բնութիւնը։ Ո՛րչափ գեղեցիկ էր երկինքը մարը մտնող արեւին ճառագայթներուն տակ, ապա կը սկսէր լեցուիլ աստղերով և քիչ քիչ կ'երեւէր լուսնի սկաւառակը։ Շուրջս՝ ծառեր, կանանչութիւն, ծաղիկներ որք օդը կ'անուշհոտէին իրենց հեշտաւէտ բուրումներով։ Ցօծ մեղմիւ, գործերը կը կոկային ճահիճին եզերքը։

Այն ատեն կը մտածէի այն ամեն երկնային բաներու վրայ զորս չէի ճանչնար. կը մտածէի սիրեցեալ բացակայներու վըրայ, որք չէին ուզեր ճանչնալ իրենց խեղճ պզտիկ խափշիկուհին։ Տեղէս հեռանալով, նեղացած, խեղդուած իմ վիշտէս, կուղղուէի դէպի մատուռն որ կը գտնուէր պարտէզին խորը։ Փրկչային լռութեան մէջ, կ'երկրպագէի Աստուծոյ առջեւ, դէպ իրեն կը բարձրացունէի այս սիրաղեղ և պատառուն սիրտս համակ, եւ երկար, ջերմեռանդ աղօթքէ մը ետքը, սիրտս նուաղ ծանր՝ դղեակ կը դառնայի։

Ամեն կիրակի, սեւ շրջազգեստ մը հագած պարզապէս, մազերս խնամք հիւսել տալով Նունուին, քօղ մը գլխուս վրայ, ներկայ կը գտնուէի պատարագին. յետոյ, տուն դառնալուս պէս դաշնակիս առջեւ կ'անցնէի և կ'ածէի իմ ամենէն տխուր, ամենէն գեղեցիկ գեղոններս։

Այսպէսով քանի տարու եղայ։

Առաւօտ մը Նունու սենեակս մտաւ եւ, առանց բառ մը արտասանելու ինձ յանձնեց նամակ մը։ Ցուզուած, դողահար, խզեցի կնիքը։ Աւասիկ պարունակութիւնը.

«Օրիորդ,

«Երկու պայմաններէ մին ընտրելու էք. ձեր կեանքը վերջացունել այդ դղեակի մէջ կամ իբր կրօնաւորուհի մտնել Իւրսիլին մայրապետներու վանքը։

«Տարի մը շնորհուած է ձեզ ձեր վիճակին վրայ որոշում մը տալու համար։

«Հաւատացէք, օրիորդ, թէ այս տոմսակը ձերայինց չհոսուն համար գրուած է, որոց թարգմանն եմ ես։

«Ձեր անձնուէր ծառան

ՄԱՔՍԻՄ ՄՕՐՐԷՆ»

Աթոռի մը վրայ ինկայ, արտասուաթոր, յուզեալ։ Ի՛նչ ուրախութեամբ պիտի տեսնէի մահն որ ինձ կարկառէր իր բազուկներ, բայց ա՛ն ալ չէր ուզեր զիս։

* * *

Շատ խորհեցայ, ամեն բան որոշուած է անդարձ։

Հոս պիտի մնամ, վասն զի չեմ ուզեր թողուլ այս բնակարանն, ուր անցուցի երիտասարդութիւնս։ Այս դղեակին մէջ շատ տառապեցայ, բայց կապուած եմ անոր։

Կը սիրեմ այս մեծ ստուերամած սենեակները, այս բարձր պատերը. կը սիրեմ պարտէզին այս երկար ծառուղիները՝ ծառերով եզերեալ. այս պզտիկ մատուռն ուր այնքան աղօթած եմ։ Ծառերն, ծաղիկներն, ամե՛ն բան, մինչեւ իմ սիրուն պուրակս որ կարծես կը ժպտի ինձ և կըսէ. կեցի՛ր։ Եւ մանաւանդ չունի՞մ իմ պառաւ Նունուս. ո՞վ պիտի խնամէր զայն եթէ մեկնէի, ո՞վ պիտի սիրէր։ «Մի՛ թողուր զիս, ըսաւ ինձ, վասն զի առանց քեզի, իմ պզտիկ Մառիս, ի՞նչ պիտի ըլլամ ես։ Նունու չպիտի կրնար ապրիլ առանց իր զաւկին։

—Ոչ, չպիտի թողում զքեզ, պատասխանեցի փայփայելով իր խեղճ կարմրած աչուըները։ Ցետոյ, ո՛վ գիտէ թէ օր մը, ապագային, ծնողքս չպիտի կանչէին զիս. ի՞նչ պիտի պատասխանեմ եթէ վանքի մը մէջ ըլլամ որուն սովորութիւնները, կենցաղը անծանօթ են ինձ։

Ոչ, պիտի շարունակեմ ապրիլ հոս։ Հոս, իմ տխուր և սիրելի մենութեանս մէջ, պիտի աղօթեմ Աստուծոյ, պիտի պաշտեմ զայն, սպասելով որ իր կամքը կատարուի։

ՄԱՐԻ ՏԸ ԲՐԷԼԻԷՆ

[illegible]

ՊԻԵՐ ԼԷՏՈՒԱՐՏՍ

ԹԱՏՐՈՆՔ

ՀԻՆ ԴԵՐԱՍԱՆ, ՆՈՐ ԽՈՒՄԲ

Մնակեան եւ Ալիքսանեան խումբերուն մրցման միջեւ, ահա նոր անուն մը կը լըսուի,—կամ լաւ եւս հին անուն մը՝ նոր խումբի մը ի գլուխ։ Ֆասուլեաճեան էֆէնտի, որ քառորդ դարէ հետէ բեմին ծառայած է և արուեստագէտի այնքան լաւ համբաւ մը ունի իր ետեւ, կզգայ յանկարծ թէ դերասանի արիւնը կեռայ տակաւին իր երակներուն մէջ։ Խումբ մը կը կազմէ հինգ դերասանուհիներով և քանի չափ դերասաններով, նորերը կը վարժեցունէ, հիները կը քաջալերէ, ու ներկայացման կը ձեռնարկէ։ Այս գիշեր տեղի պիտի ունենայ այդ ներկայացում, զոր յայտագիրը «հազուագիւտ» կ'անուանէ։ Այնքա՛ն ատենէ ի վեր Ֆասուլեաճեան էֆէնտիի ներկայացումը չէ տեսնուած ի Կ. Պոլիս, մանաւանդ ի Բերա, որ իրաւ հազուագիւտ բան մըն է Թատերասէրներուն, մանաւանդ այդ ճարտար դերասանին վաղեմի հասարակութեան համար երթալ տեսնել զինքը։ Խաղը, թէպէտ հին, մին է այն անմահելի թատերգութիւններէն, որք 10-20 տարիէ ի վեր կը ներկայացուին մեր բեմերուն վրայ ու դարձեալ չանհետացութիւն ազդելու գաղտնիքն ունեցած են, ԲԱՐԻԶՈՒ ՀՆԱՎԱՃԱՌԸ, 5 արարուածով, 4 պատկերով և մէկ յառաջաբանով։ Հայր Ժանոյի դերը պիտի կատարէ Ֆասուլեաճեան։ Դերասանուհիներն են՝ Տիկնայք. Ֆասուլեաճեան, Պերճիկ, Սոֆի, և Օրիորդք Բնար և Աննա։ Վերջին չորսը նոր անուններ, գէթ մեզ համար։

Բայց Թատրոնը՞ . . . քիչ մնաց պիտի մոռնայինք.—Դուշակութեամբ չի գտնուիր։ Ֆասուլեաճեան ճշմարիտ գիւտ մը ըրած է բեմ մը ճարելու համար։ Օսմանեան Թատրոնը երեք խումբերու միանգամայն կը ծառայէ (Ալիքսանեան, Մնակեան և Ապտի էֆէնտի), Թէփէ-Պաշըն ու Քոնքորտիան ֆրանսական ու իտալական խումբերու մենաշնորհն են, և ձմեռնային Թատրոնները գոց։ Եւ ահա ներշնչում մը կունենայ մեր վաղեմի դերասանը, Թագսիմ հանրային պարտէզին անկիւնը երթալ գտնելով ամառնային կոկիկ Թատրոն մը որ վաղուց լքուած է. ըստ կարելւոյն կը կազմակերպէ զայն ու խումբին հետ կը հաստատուի հոն։ Դերասան ու Թատերաբեմ, երկուքն ալ մոռցուած, պիտի վերակենդանանան ուրեմն այս գիշեր, եթէ միայն հասարակութիւնը, կամ գէթ Բերայ,ոց մէկ մասն ուզէ։ Մասնաւորապէս Հայոց համար՝ զբօսանքէ աւելի մարդասիրական բան մըն է իր քաջալերութիւնը չի զլանալ այս գիշերուան համար։ Վերջապէս կարելի չէ՞ փոքրիկ բացառութիւն մը ընել, միակ գիշեր մը զրկուելով ֆրանսական ու իտալական Թատրոններու հրապոյրներէն, գէթ ի նպաստ Ֆասուլեաճեանին, եթէ ոչ ի քաջալեր իր շուրջը խռնող նորերուն։ Աւելին չենք ուզեր ըսել, զի յայտագիրն՝ իր պարզութեան մէջ՝ լրագրական որ եւ է հրաւէրէ աւելի ազդեցիկ է։ Աւասիկ.

«25 տարիներէ ի վեր Թատերաբեմերու «վրայ աշխատող հին դերասան մը, Բե- «րայի ազնիւ հասարակութենէն՝ որ իր «խանձարուրն եղած է՝ կ'սպասէ իր ար- «ժանի հատուցումը որ է քաջալերութիւն «իր առաջին ձեռնարկին մէջ։ Շնորհ մը «որ իրենց վեհանձնութենէն կախուած «ունի»։

Եթէ Ֆասուլեաճեանի այս սրտայոյզ հրաւէրն ալ անլսելի մնայ . . . բայց չենք յուսար։

Գիներն ալ, այս Թատերական ձեռնարկութեան պէս համեստ են, 10 եւ 5 ղրուշ։

Ալիքսանեան խումբն այս գիշեր պիտի ներկայացունէ Սկիւտարի Պէյլէր-Օղլու պարտիզին մէջ, ՄՈՄԷ ԱՐՁԱՆԱԳՈՐԾԸ, Թատերգութիւն ինն արարով և ՆԱԽԱՆՁՈՏ ԱՆԵՐԸ, զաւեշտ զբօսալի։ Մատթէոսեան էֆէնտի, որուն ի նպաստ կազմակերպուած է այս ներկայացում, ոչ նուազ յուսալից է Սկիւտարի հասարակութեան վրայ՝ քան Ֆասուլեաճեան էֆէնտի Բերայի հասարակութեան վրայ։

* * *

Ֆրանսական խումբն այս գիշեր պիտի ներկայացունէ ի Բերա, ԼԷ ՏՐԱԿՕՆ ՏԸ ՎԻԼԼԱՐ (Les dragons de villars) օբէռա-գօմիք երեք արարուածով։

Վաղը գիշեր, լուսավառութիւնք պիտի կատարուին ու հրթիռներ արձակուին Թէփէ-Պաշըի պարտիզին մէջ։ Պիտի ներկայացուի Մինեօն (Mignon)։

Իտալական խումբն այս գիշեր պիտի ներկայացունէ (L'amico Fritz)։

ԶՈՒԱՐՃԱԼԻՔ

Պատժական ատենին մէջ.

Նախագահն.—Պարոնի մը դրամապանակը գողցեր էք։

Ամբաստանեալը.—Պ. Նախագահ, հետեւեալ օրը տոմսակ մ'ունէի վճարելիք, և կ'ուզէի որ ստորագրութիւնս և անունս անարատ մնան։

* * *

—Սիրելիս, չեմ կարող գիշերը քնանալ ինձ 3000 Ֆրանք պէտք է որպէս զի Պ. Բ. . . ի փոխանակագիրը վճարեմ և ես կոտ մ'իսկ չ'ունիմ։

—Լա՛ւ, խորհուրդ մը տամ ձեզի. գրէ Պ. Բ. . .ին թէ որոշեալ օրը չ'պիտի կրնաս վճարել իր փոխանակագիրն։ Ցայնժամ նա հոգ պիտի ընէ և դու հանդարտօրէն պիտի կրնաս քնանալ։

* * *

Երկրագործական վարժարանի մը դասաւանդութեան միջոցին։

—Ե՞րբ է յարմար ժամանակն խնձորներ քաղելու համար։

—Պարոն, երբ ագարակապանն զբաղեալ է, կռնակը ինձ դարձուցած և պահապան շունն ալ բացակայ գտնուի։

* * *

Երկու երգիչներու միջեւ։

—Երեւակայէ, սիրելիս, թէ երբ սենեկիս մէջ երգելու դժբախտութիւնն ունենամ, ապակիները կսկսին անհանդուրժելի կերպիւ թրթռալ։

—Գալով ինձ, տան տէրը արգիլած է երգելու, բերանս բացածիս պէս, պատուհանին շրջանակները իրարմէ բաժնուելով, կը ջախջախուին։

* * *

Հարուստ վաճառական մը իւր հաւատարիմ ծառան կը կոչէ և կըսէ նմա.

—Յովէփ, ահաւասիկ քսան տարի է որ իմ ծառայութեանս մէջ ես։ Արդար չէ որ միեւնոյն գինով վարձատրեմ զքեզ ինչ որ կը վճարէի երբ երիտասարդ և կայտառ էիր։ Այսպէս, ասկէ վերջ, երեսուն և հինգ ֆրանք պիտի ստանաս փոխանակ յիսունի։

* * *

Մանկամարդ աղջկան մը և իւր հօրը միջեւ։

Հայրը կ'ուզէ ամուսնացնել զնա հարուստ Պարոնի մը հետ։

—Բայց, հայր իմ, ծեր է նա։

—Հազի՜ւ յիսուն տարեկան կայ։

—Նախամեծար է ինձ համար երկու հատ քսան և հինգներ։

ՄԻՐԻՃԱՆԵԱՆ
ԼԵԶՈՒԱԳԻՏԱԿԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ
Գիշերօթիկ եւ Ցերեկեայ

Վարժարանս իւր անդրանիկ շրջանաւարտներով յառաջխաղաց յարատեւութեան մը կատարեալ փորձը տալէ և ազգովին գնահատման ճշմարտապէս արժանանալէ յետոյ, իւր Ը. տարեշրջանը պիտի վերսկսի յառաջիկայ օգոստ. 31 Բշ. օր։

Այն ծնողք որք կը փափաքին ընդունել տալ իւրեանց զաւակաց գրական կենաց մէջ անհրաժեշտ ԼԵԶՈՒԱՑ խորին հմտութեան մը հետ մէկտեղ միանգամայն ուսմանց կարեւորագոյն մթերք մը, զերծ ամեն ճապաղ ու [illegible] ծախքերէ, կը հրաւիրուին դիմել տեսչութեան որ պատրաստ է ըստ ամենայնի գոհացնել զիրենք, օգոստ. 20 է սկսեալ ամեն օր կէս օրէ վերջ իւր վարժարանին մէջ ի Գում-Գաբու Պատրիարքարան փողոց Տատեան Առաքել պէյի հոյակապ շէնքը։

Հիմնադիր-Տնօրէն
Տ. Մ. ՄԻՐԻՃԱՆԵԱՆ

154 3—3

AU LOUVRE
ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ Ն. ԹԻՊԵՐԻՈՍ ԵՒ ԸՆԿ.
394, Բերա, Մեծ Փողոց, 394
ՄԵԾ ԼԻԲԻՏԱՍԻՈՆ ՔՍԱՆ ՕՐՈՒԱՆ ՀԱՄԱՐ

Օ Լուվրի նորաձեւութեանց վաճառատունը, որ կը գտնուի Բերա, Մեծ Փողոց, Թիւ 394, պատիւ ունի ծանուցանել հասարակութեան թէ ամսոյս 3|15, երկուշաբթիէն սկսեալ, ի վաճառ պիտի հանէ իր բոլոր ապրանաց մթերքը՝ բրդեղէնք, մետաքսեղէնք, Թաւիշներ և այլ բազմաթիւ նիւթեր, բացառապէս նպաստաւոր գիներով և մեթրը կանգունի հաշւով։ Օ Լուվրի վաճառատունը վստահ է թէ ամեն ոք պիտի փութայ օգտիլ այս ՄԻԱԿ առիթէն, ձեռք բերելու համար յոյժ նորաձեւ և ընտիր տեսակ ապրանքներ։ 155 3—10

ԻԶՄԻՏ ԷՄԱՆԷԹՃԻՍԻ
ԲՕՂ ԽՍԿԻԵԱՆ ՎԷ ԳՐԻԳՈՐ ԱՃՆԱԿԵԱՆ
Տէբօզիթօսը

Տէրսաատէթ [illegible] Նօ. 9 [illegible]

Իզմիտ Տէբօզիթօսը

[illegible]

Թէչրիֆէ բաղըէթ պուեուրան զէվաթը քիրամըն հէր հալտէ մէմնուն օլաճագլարը բեան օլունուր։

Քէօբրիւ բաշընտէ օլան տէբօզիթօսընտա ալէլ [illegible] բէյնիրի, քայմաք, եօղուրտ, Թազէ եումուրթա, Թավուք, հինտի, ավշար վէ սայիրէ էնվէն ֆեյաթըլէ սաթըլըր։

Պու տիւքքեան բազար կիւնլէրի գաբալը օլաճագ։ 150 3—6

ՌՈՒԲԷՆ ԷՖԷՆՏԻ ՓԱՓԱԶԵԱՆ
ՓԱՍՏԱԲԱՆ
Ի Ղալաթիա, [illegible] խան, Թիւ 1

Բաց է ուրբաթ և կիրակէ, կը գտնուի ամեն օր իւր գրասենեակը ժամը 2½էն մինչեւ 5 (Ը. Թ.)։ 87 9—10

ՆԻՔՕԼԱ ԱՆՏՐԻՈՄԷՆՕ
ԼՈՒՍԱՆԿԱՐԻՉ
[illegible] Թիւ 99

Պ. Նիքօլա Անտրիօմէնօ այս անգամ Եւրոպայէ բերել տուած է լուսանկարչութեան յատուկ բազմաթիւ նորահնար գործիներ թէ՛ մեծ և թէ՛ փոքր լուսանկարներու պատրաստութեան համար։ Պ. Նիքօլա Անտրիօմէնօ ինքն անձամբ կը հանէ իրեն դիմող բազմաթիւ յաճախորդաց լուսանկարները։ Իբրեւ ապացոյց իւր կատարեալ յաջողութեան և յաճախորդացը հարկ եղած ապահովութիւնը տալու համար կը ծանուցանէ որ եթէ լուսանկար մը առաջին անգամ չյաջողելով տիրոջը կողմէ մերժուի, պատրաստ է երկրորդ անգամ հանել զայն։ Ո՛վ որ կը փափաքի թէ՛ աժան գնով, թէ շուտ և թէ բնականին նման լուսանկար մը ունենալ կրնայ առիթէն օգուտ քաղելով դիմել Պ. Նիքօլա Անտրիօմէնօի լուսանկարչատունն, ուր ամեն կերպիւ գոհ պիտի մնայ։

Ինչպէս որ յստակ և պայծառ օրերու մէջ, նոյնպէս ամպոտ և մառախլապատ օրերու մէջ եւս լուսանկարք ամենայն յաջողակութեամբ պիտի հանուին նոր գիւտերու շնորհիւ։

Զգուշացէ՛ք կարգ մը անձերէ, որք ինքզինքնին իբրեւ լուսանկարիչ կը ներկայացնեն։ 58—90

ԻԼԱՆ

Հալէպ վիլայէթի տախիլինտէ պազը մէվագըյա միւճէտտէտէն թէմտիտի միւգթէզալի էմ, ու Իրատէի ճէնապը Բատիշահիտէն օլան թէլէկրաֆ խութթութը իչիւն միւպայեասընա լիւզում կէօրիւնէն 32,000 քիլօկրամ 4 միլիմէթրօլուգ թիմուր թէլ իլէ 4480 ատէտ միւքէմմէլ օրթա իզօլաթէր մէվգըի միւնագասաեա վաղ օլունմուշ օլտուղունտան վէ չ.հրը հալը Րումինին 26նճը չարշէնպիհ կիւ նիւ իհալէի էվվէլիյէ վէ ֆէրտասը կիւնիւ տէ 100տէ 5 թէնզիլաթ գապուլ օլունարագ թէգարրուր իտէճէք պէտէլըթ դատտը լաեզընտա կէօրիւլտիւկիւ հալտէ սաաթ 9տա իհալէի գաթիյէսինին իճրասը մուգարրէր պուլունտուղունտան էչհաի մէզգիւրէյի իթտաեա թալիպ օլանլարըն վէ նիւմունէ վէ շէրայիթինի կէօրմէք իսթէյէնլէրին թէէմինաթը նագտիյէ վէ եա քէֆալէթը մի.թէպէրէլէրինի միւսթաահիպէն ճիւմաա վէ բազարտան մաատա պէհէր կիւն Թէլէկրաֆ վէ Բօսթա Նէզարէթի իտարէ մէճլիսինէ միւրաճաաթ էյլէմէլէրի իլան օլունուր։

6 աղուսթոս 308 161 1—1

ՀՐԴԵՀԻ ԵՒ ԿԵՆԱՑ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

15

ՆՈՐԹՀ ԲՐԻԹԻՇ ԸՆԴ ՄԵՐՔԸՆԹԱՅԼ — **ՆՈՐԹՀԸՐՆ ԷՇՈՒՐԸՆՍ**

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ Անգլ. Ոսկի 3,000,000. ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ 10,695 969
ՀԱՍՈՅԹ 1891 ՏԱՐՒՈՅ 2,650,872

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ Անգլ. Ոսկի 3,000,000. ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ 4 0 6 900
ՀԱՍՈՅԹ 1891 ՏԱՐՒՈՅ 1,076,800

Ընկերութիւնքս Պոլսոյ մէջ ունեցած Միացեալ Գործակալութեան միջոցաւ հրդեհի դէմ ամէն կարգի վտանգաւոր ապահովագրութիւններ ի գործ կը դնեն չափաւոր գնով, և իրենց ցոյց տուած բաւական երաշխաւորութեան մեծ գումարներ ապահովագրողաց կրնան վստահաբար գիրենք նէրկայացնել. Նաև իբր ապացոյց իրենց հաստատութեան, միայն հրդեհի ճիւղին համար մինչեւ ցարդ տուած վնասն 20,000,000 Անգլիական Ոսկին կ՚անցնի։

ԾՈՎԱՅԻՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ՄԱՐԻԹԱՅՄ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ Անգլ. Ոսկի, 500,000 — ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ Անգլ. Ոսկի 110,000

Ընկերութիւնս կ՚ապահովագրէ շոգենաւուց և առագաստանաւուց մէջի ապրանքներն և դրամածրարներն խիստ օգտակար պայմանաւ։ Գնոց և այլոց վրայ տեղեկութիւն առնուլ ուզողք կը հրաւիրուին դիմել Ղալաթիա Մէհմէտ Ալի փաշա խան գետնայարկ Թիւ 22 և 22 կէս սենեակներն, առ **ԳԱՌՆԻԿ Յ. ՍԵՐՈԲԵԱՆ** Գործակալ ի Պոլսոյ վերոյիշեալ երեք Ընկերութեանց

ԻԼԱՆ ՊԱԳԸ ՍԷՐԱՍՔԵՐԻ

Վանտա պուլունան ասաքիրի Շահանէնին 1 սէնէլիք խարճըսի իչիւն մահալլինտէ մէվճուտ մինաքասատա պուլունան էրզագ վէ սայիրէտէն գօեուն էթինին 95, սըղըր էթինին 75, սապոնըն 275, մօմըն 18½, սօղանըն 24, Թուզըն 32, իւգիւմէլի 68, Էրզին 108, բուղտէյ սաւտէնին 347, չէքէրին 253, բուլղուր կաղըն 145, Փասուլեանըն 70, սամանըն 8, չալիրըն 14, հաֆթայըն 5 բարա Փիյաթ իլէ մահալլի Թալիպլէրի հօհտէսինտէ օլուպ պուլունտուղունտան Թէնզիլէ Փիյաթ իլէ պուլունմագ իխտասընա Թալիպ օլանլարըն Թարիխըն իլանտէն իթիպարէն 1 հաֆթահա գատար մագամը Սէրասքէրի լէվազիմաթը ուսումիյէ սայիրէսինէ կէլմէլերի։

Նօ. 7 — 2—3

Նիզամիյէ էյալէթ անպարը իչիւն նիւմունէսինէ Թէվֆիգէն միւպայեա օլունմագ իւզրէ մէվճուտ մինաքասաեա գօնուլան 100,000 արշըն ճէտիտ լաճիվէրտ Ինկլիթէրրա նէֆէր չուհասընը իթաեա Թալիպ օլանլարըն մագամը Սէրասքէրի լէվազիմաթը ուսումիյէ սայիրէսինէ կէլմէլերի։

Նօ. 5 — 3—3

ԼԱՆՔԱՇԱՅՐ
ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
Ի ՄԱՆՉԻՍԹԸՐ
Հիմնեալ 1852 ին

Դրամագլուխ Անգլ. Ոս.	3,000,000
91 դկ. 31ին ստանձ. տրուած գմ.	1,771,006
1891 դկ. 31ին պահեստ	1,635,903
Հասոյթ 1891 ին	1,851,329

Այս ընկերութիւնը ընդդէմ հրդեհի կապահովէ ամէն տեսակ շէնք, կաշ, ապրանք, ի Պոլիս և ի շրջակայս ինչպէս և նաւերն ու նաւահանգստաներէ։ Վնասի առթի առաջ և բոլոր վճարուած։ Տեղեկութեանց համար դիմել առ գործակալութիւն ընկերութեան, 1 և 2 Իզզէթ փաշա խան, Ղալաթիա

ՌԻՉԱՐՏ Մ. ՊՈՆՏ
Ներկայացուցիչ
ՊՈՆՏ, ՍԷԼԼԸՐ ԵՒ ԸՆԿ.

ՔԻՒՆԱՐՏ (CUNARD).
ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՇՈԳԵՆԱՒՈՒՑ

Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնոյ
Ումպրիա	7718	Գադալոնիա	4845
Էթրուրիա	7718	Պօթնիա	4531
Սէրվիա	7391	Սամարիա	3574
Ուրանիա	7268	Սարաթոն	2403
Բավարիա	5587	Ալկա	2393
Սեֆալոնիա	5517	Սարտինիա	2166
Կալլիա	4809	Թարիֆա	2246
Սէթիա	4557	Բալթիա	2144
Ալէպպօ	2.43	Թրինիտատ	899
Փէսսար	1876	Մարոքօ	1855
Ճէրօսլբ	1614		

«Շերվուրկ» շոգենաւը Լիվրբոլէն աստ կը սպասուի դէպի ամսոյս 23։

Դիմել առ ԹՈՄԱՍ Չ. ՃՕԼԻ գործակալ
Thomas C. Joly
Ալեքսիադիս խան, Թիւ 11
17 — Ղալաթիա

Արտօնատէր — Մ ՏԱՄԱՏԵԱՆ
ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԱՐԵՒԵԼՔ ԼՐԱԳՐՈ

ՊՈՄՈՆԴԻ ԳԱՐԵՋՈՒՐ

Տէօշնէր · Վիէննա, Միւնիխ և Բիլզէն

Կը գտնուի մայրաքաղաքիս լաւագոյն ճաշարաններու և գարեջրատուններու մէջ։

ԳԱՐԵՋՈՒՐ ՏԱԿԱՌՈՎ ԵՒ ՇԻՇՈՎ

Գիներու, պայմաններու և յանձնարարութիւններու համար դիմել Գործարանն, որ կը գտնուի ի Ֆէրիքէօյ, Ֆուռուն փողոց կամ ի Մթերանոցն, Ղալաթիա, Պ. Ֆրոյլիխի սենեակն, Գրնաճեան խան, Թիւ 4, Մերթեպանի փողոց, Թիւնէլի մօտ։

146 — 3—28

ՇՈԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ՀԱՑԿԱԿԱՆ ԵՒ ՄԱՐՈՔԵԱՆ
Ն. ԲԱՔԷԼ ԵՒ ԸՆԿ.

Մարսիլեայէ և Պոլսոյ միջեւ կանոնաւոր Երթեւեկ

Սամսոն, Տրապիզոն և Պաթում երթալիք յառաջիկայ շոգենաւն է Սէյտապ որ օգոստոս 17ին Մարսիլիայէն և օգոստ. 24ին Կ. Պոլսէն պիտի մեկնի։

Մարսիլիա երթալիք յառաջիկայ շոգենաւն է Լա Կոլ

Բարիզ-Լիոն-Մարսիլիայ երկաթուղեաց ուղեւորութիւնն ի միասին առնլով,

Ա. կարգ 245 Փրանք
Բ. » 175 »

Ուղղակի և տրանզիթ ապրանքներու

Նաւուղեգի, ուղեւորութեան և այլ տեղեկութեանց համար

Դիմել առ գործակատարն
ԹԻՄՈԹԷ ԲՐԳՈՒԼ
Մահմուտ Սիթէ Փրանկ

5

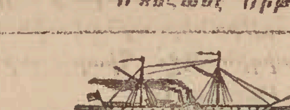

ԱՈՒԱՋՐՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒՔ
Նիւ-Եօրք, Անվերս, Կ. Պոլսոյ և Օտեսայի միջեւ
ԹՈՄԱՍ ՈՒԻԼՍԸՆ ՈՐԴԻՔ ԸՆԿ.

Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնոյ
Ալպանօ	2000	Ֆլամինկօ	1600	Բալէրմօ	3200
Անձէլօ	3000	Կալիլէօ	5500	Ռանաեր	1700
Ապօլլօ	5500	Կիգանօ	2200	Բլամիօ	1500
Արկօ	2300	Կօզօ	1-00	Բօլօ	1000
Արիօսդօ	2000	Կրօտանօ	2200	Բուտիգօ	2800
Պասանօ	3000	Հիրօ	2000	Րիալթօ	4400
Փօրօտինօ	2200	Հիտալկօ	3500	Րինալտօ	3200
Պրաւօ	2000	Հիմպու	7000	Րօլլօ	3000
Չէֆֆալօ	3300	Հումպէր	1200	Րօմէօ	3500
Դէլրօ	2500	Ալյակօ	5000	Ռօզարիօ	3500
Դալմաօ	2500	Ճինօ	2300	Սալէրնօ	4000
Դանդօ	2100	Քէլօօ	2000	Սանդիակօ	8200
Դագօ	2000	Քոլբինօ	4200	Սաֆօ	2000
Դօմօ	2700	Քօմօ	2200	Սիլվիօ	2000
Զիքակօ	5000	Լէօ	2000	Սօրէնտօ	4300
Գլիօ	2500	Լէրանթօ	4500	Թ. Ուիլսըն	3000
Գոլօմպօ	3400	Լիվօրնօ	3000	Թաուրօ	1200
Տէգօ	2500	Մալմօ	1500	Թոլիտօ	2800
Տօմինօ	2500	Մարէնկօ	4300	Թօբբիօ	900
Տուրօ	4800	Մարգէլլօ	6500	Ուրպինօ	5000
Տրագօ	2100	Միլօ	2000	Վոլթուրնօ	5000
Էսմօնտօ	2600	Մուրինօ	3100	Էէտօ	3600
Էլտորատօ	3000	Նիւօ	2000	Զէպրա	1000
Էլէթրօ	3200	Օրլանտօ	3000	Տիֆարինա	200
Էրաթօ	2600	Օթէլլօ	5000	Զերմօ	200
Ֆալքօն	800	Օրդանօ	4500	Զէրօ	140
Ֆէրօ	700	Օթթօ	2000	Մօսքիթօ	120
Էմիրտըն Մոնարք					8000
Բէրծիըն Մոնարք					8000
Լէյճըն Մոնարք					8100

«Իակօ» շոգենաւը, նաւապետ Ուաղըն, ընդհանուր վաճառքով Հըլլէն մեկնած է ամսոյս 8ին և 22ին աստ կ'սպասուի։

Ուղեւորներու համար ամէն դիւրութիւն կ'ընծայուի

Դիմել առ Ֆ. ՀԻԼՏ ԵՒ ՈՒՅՕ
Գործակալ
Թիւ 17-18, Քիւչիւք Միւէթ խան, Ղալաթիա

40

ՃԵՐՄԱԿ ԱԿՌԱՅՆԵՐ
Առողջապահութիւն Բերնի

ՊՈԹՈՅԻ ՋՈՒՐԸ ‖ EAU DE BOTOT

Կը պահպանէ ակռաները, կը պնդէ լնդերքը, կը զովացնէ բերանը.

ՓՆՏՌԵԼ ԶՈՒՏ ՊՈԹՈՅԻ ՋՈՒՐԸ

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՄԹԵՐԱՆՈՑ՝ 17, Ռիւ տը լա Բէ, ԲԱՐԻԶ.
Ասկից առաջ՝ 229, Սէնդ-Օնօրէ
ԿԸ ԾԱԽՈՒԻ ԲՈԼՈՐ ՀԱՏԱՎԱՃԱՌԱՑ ՔՈՎ

Հարցնել նաև Պոթոյի ՎԻՆԷԿԸ ՏԸ ԹՈՒԱԼԷԹը, Նրբութեամբ և բոյրովը գերազանց.

2203 Կը գտնուի ի Կ. Պոլիս, Պօն Մարշէն, 354, Մեծ փողոց Բերայի

ՊՏՈՒՂ ԼՈՒԾԻՉ ԵՒ ԶՈՎԱՑՈՒՑԻՉ
ԽԻՍՏ ԱԽՈՐԺԱԼԻ

TAMAR INDIEN GRILLON

Ընդդէմ ՓՈՐՀԱՐՈՒԹԵԱՆ
բնլնդրթութեան, գլխացաւի, մաղձի, անախորժութեան, տամրքի և աղեաց անհանգստութեան

ՓԱՐԻԶ, Է. ԿՐԻՅՕՆ, 33, Արշիվ փողոց
և դեղարանաց մէջ։ 33, rue de Archives — 120

ԱՆԱՆՈՒՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ՄԵՔԵՆԱԿԱՆ ՇԻՆՈՒԹԵԱՆՑ ԵՒ ՁՈՒԼԱՐԱՆ

ՆԱԽԿԻՆ ԳՈՐԾԱՐԱՆ ՍԷՔ ԵՂԲԱՐՑ, ՏԱՐՄՇԹԱՏ

ՄԱՍՆԱԳԻՏՈՒԹԻՒՆՔ
ՋԱՂԱՑՔՆԵՐՈՒ ՇԻՆՈՒԹԻՒՆ
կը հաստատուին ցորեն և հանգային նիւթեր աղալու յատուկ ջաղացքներ, Բրինձ կեղեւելու գործիքներ. Գարի փեճկող և մաքրող աղորիք. Ակոստ մեքենայք
ՇՈԳԵՀԱՐԺ ՄԵՔԵՆԱՅՔ
Բլանով մը և բաղադրեալ դրութեան համեմատ յոյժ նուազ չոգի սպառելու երաշխաւորութեամբ։ Կիսակոր մամուլը, արուեստական երկաթուղիք.
ՑՈՐԵՆԻ ՇՏԵՄԱՐԱՆՔ
ՋՐՀԱՆՔ

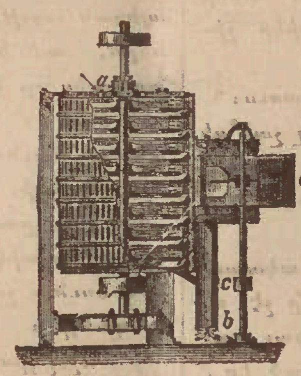

ՓՈՒԱՆՏՈՒՐՔ
Լեօն գերմանական կամ անգլիական դրութեան (Սիւլլէ)։
ԱՂԻՒՍԱՐԱՆԻ ՁԵՒՆՂՈՒՆՔ
Աղիւսարանք կը հաստատուին երկանաձեւ փուռ համար երկաթեղէնք. Աղիւսարանի մեքենայք
Ճենապակեղէն ալրանք պարզող վերամբարձ մեքենայք
Հարժուն վերամբարձ, փոխադրիչ մեքենայք.
ՊՏՈՒՏԱԿԱՁԵՒ ԵՒ ՋՐԱՔԱՇԽԱԿԱՆ ԱՆԻՒՔ
Ջրաքաշական վերամբարձ, Հարաւական յարմիչ մեքենայք։

Աշխարհի ամէն երկրաց մէջ կը ղրկուին. ծախագինը ձրի, պայմաններն յոյժ գոհացուցիչ են վճարմանց գիւրին։

COMP **RUSSE**
DE NAVIGATION A VAPEUR ET DE COMMERCE
ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ ԵՒ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
Շաբթուան երթեւեկութիւնք

Բշ. 10 22 Օտէսայի ուղղակի, ժամ 2ին յետ միջօրէի

Գշ. 12 23 Ալէքսանդրիոյ ուղղակի ուղեւորակ, ժամ 5ին յետ միջօրէի. Պիրէանի ճամբով

Եշ. 12 24 Օդէսսայի ուղեւորակ, առաւօտեան ժամ 10ին։

Դշ. 12 24 ... դէպի Սեւ ծովու նաւահանգիստները մինչեւ Պաթում ... ժամ 11ին։

Ուր. 4325 Օտէսայի ուղեւորակ, ժամ 2ին յետ միջօրէի։

Ազգ. ─ ... 12/24, ... Սալոնիկ, ... Պէյրութ, Եաֆա, և Փոր-Սայիտ ...

12

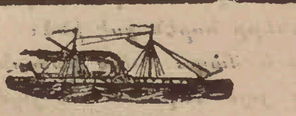

ՄՈՍ
ՇՈԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

Լիվէրբուլ և Մէյֆէրնի միջեւ

Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնոյ
Քանտօքա	4200	Սֆինքս	3000
Ֆէլոս	4000	Օսայրիս	3000
Օսմանլի	4000	Նէֆթիս	3000
Սէմատոլիս	3250	Բէրո	3000
Թէպաս	3250	Լոդուս	800
Մոֆֆիտա	3250	Օլիմբոս	800
Մարիօթիս	3250	Ռէսիլ	700

Դիմել առ Ժ. Վ. ՎԻԹՕԼ և Ընկ.
Ուիթոլ խան
ՃԵՅՄՍ ՄՈՍ և ԸՆԿ.
31, Ճէյմս Սթրիթ Լիվրբուլ

ԴԵՂ ՋԵՐՄԻ ԵՒ ՏԵՆԴԻՑ

Տօքթօր Ալերի ջերմային հիւանդութեան, այսինքն որ անխառն բաղադրութիւն մ'է զուտ բուսեղինաց, է գաւանական և ազդու կազդուրիչ ամէն տեսակ ֆիզիքական խանգարմանց, որ յառաջ կուգան ճախճախուտ վայրերու ջերմոտ կլիմայէ, փոտ ու ապականեալ օդերէն, որուն օգտակարութիւնն և ապաքինիչ ազդու յատկութիւնն երաշխաւորեալ է նորա անհամար արգասիքը ստոյգ գիտցող ամէն։ Այս ֆիզիքական խանգարումներն նաեւ կուգան օդին մէջ լուծուող թունաւոր անտես նիւթոց միջոցաւ, որք թոքերուն անցնելով կը մտնեն արեան մէջ, կը խանգարեն լեարդը, և յառաջ կը բերեն տեսակ տեսակ ջերմեր և տենդեր, և արեան թունաւորումն. որոց ամենէն յաճախ տեսնուածներն են, ջերմն և տաքուկ, թիգունն ջերմ պարբերական ջերմ, ընդհատական ջերմ մաղձային տենդ և հրատապ տենդեր։

Թունաւորեալ օդերէ պատճառեալ հիւանդութիւնք կը պատահին այն տեղեր ուր մթնոլորտ ապականեալ և թունաւորեալ է ճահիճներէ կամ ճախճախուտներէ վայրերէ մահահոտ նիւթեր լի, կամ բաց աղբանոցներէ և ականներու ծակերէն ելած թունաւոր կազերով, զորս մարդիկ կը ծծեն շնչառութեամբ։

Ալերի ջերմի ու տենդից դեղը կը լնէ այդ թունաւոր նիւթոց կամ կազերու ազդեցութեանն զօրը կը գտնէ զայն մարմնոյն մէջէն, որոյ գործածութիւնն առաւելապէս անվտանգ և անխաս է և օգուտն ստոյգ, միայն թէ տրուած հրահանգի համեմատ գործածուի։ Կը ծախուի Միացեալ և ընկերաց Ամերիկեան վաճառատան մէջ ի Ղալաթիա Կ. Պոլսոյ։

23

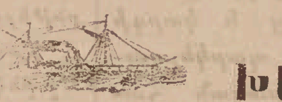

ՇԻՐՔԷԹԻ ԽԱՅՐԻՅԷ
ԿԻՐԱԿՆՕՐԵԱՅ ԺԱՄԱՆԱԿԱՑՈՅՑ
1892 ՄԱՅԻՍ 21 ՇԱԲԱԹ ՕՐԷՆ ՍԿՍԵԱԼ ՄԻՆՉԵՒ ՕԳՈՍՏՈՍ 31

Վոսփորէն էջնող շոգենաւեր

11 15 Պեպեք. Արնաւ. Գուրուչ. Օրթաք. Պէշիք.
11 15 Եէնիմ. Մեղ. Պեյլերպ. Թար. Եէնիք. Միրկ. Բ. Հիսար Պեպեք Արնվ. Գուրուչ. Օրթ. Պէշիքթաշ
11 15 Վ. անիք. Չէնկէլ. Պէյլեր. Գուզկ.
11 15 Պէյգօզ Բաղչայ. Չուպք. Գանլճ. Ա. Հիսար Գանտ. Վ. անիք. Չէնկ. Պէյլ. Գուզկ.

Կամուրջէն մեկնող շոգենաւեր

12 30 Պէշիք. Օ. Թաք. Գուրուչ. Արնավ. Պեպեք Բ. Հիսար Միրկն. Եէնիք. Թարպ. Պեյլք. Մեզար. Եէնիմ. Բ. Ա. Գավաք
1 15 Պէշիք. Օրթաք. Արնավ. Բ. Հիսար պղյաճ. Սթէն. Եէնիք. Թարապ. պեյլեր. Մեզար. Եէնիմ.

ԼՈՒՆԻՕՆ L'UNION

ՀՐԴԵՀԻ ՃԻՒՂ
ՀԻՄՆԵԱԼ 1828ԻՆ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԱՆԱՆՈՒՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ ԵՒ ԿԵՆԱՑ
Հաստատեալ ի փարիզ, իւր կեդրոնավայրն, Վանք փողոց, 15
ՎԱՐՉԱԿԱՆ ԽՈՐՀՈՒՐԴ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆՈՒԹԻՒՆ

ԿԵՆԱՑ ՃԻՒՂ
ՀԻՄՆԵԱԼ 1829ԻՆ

33

Դրամագլուխ	Փր. 10,000,000
Պահեստի դրամ	» 6,700,000
Գանձէլի ապահովագին (Բ-ն)	» 63,770,000
1890ի հասոյթք	» 15,000,000
Հրդեհի վնասուց վճարուած	» 160,570,000

Պ. Պ.
Ա. Տ'ԷՇՏԱԼ, Կոզէրի երեսփոխան, Նախկին վարիչ Ֆրանսական Պանքայի, Նախագահ Ֆրանսական Հարաւային երկաթուղեաց ընկերութեան, ՆԱԽԱԳԱՀ
Ս. ՄԱԼԷ, Մալէ եղբարց Դրամատունէն, Նախագահ «Բարիզ-Լիոն-Միջերկրականի» երկաթուղեաց ընկերութեան, Նախագահ Օամ. կոմս. Պանքայի, ՓՈԽ-ՆԱԽԱԳԱՀ ԻՒՆԻՕՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ.
Թ. ՕՏԷՆՈ, Նախկին դրամատէր, Նախագահ Վէյլ Մօնթանեի և Նէօնայի ածխահանքաց ընկերութեան.
Ա. ՀԻՒՐՍԷԼ, Նախագահ Մէլուզինի Ծովային Ապահովագրական ընկերութեան.

Պ. Պ.
Ս. ՃԷՅՄՍԸՆ, Հօթինկէր և Ընկ. դրամատանց տունէն.
Ֆ. ՄԻՇՕ, Նախկին Նախագահ Օէնի Առեւտրական Դատարանին, վարիչ Ֆրանսական Պանքայի, վարիչ Ֆրանսայի Հիւսիսային երկաթուղեաց.
Հ. ՄԻՐԱՊՕ, Միրապօ Բոյեր, Բէրտրան և Ընկ. դրամատանց տունէն.
Ա. ԹԻՒՐՆԷՅՍԸՆ, Լեոնի երկաթուղեաց ընկերութեան վարիչ.
Ա. ՎԷՐՆ, Վէրն և Ընկ. դրամատանց տունէն, վարիչ Ֆրանսական պանքայի, տնօրէն Ֆրանսայի Հիւսիսային երկաթուղեաց ընկերութեան, վարիչ Օամ. պանքայի.

ՀՐԴԵՀԻ ՏՆՕՐԷՆՈՒԹԻՒՆ — Պ. Պ. ՇԱՌԼԸ ՌՈՊԷՐ. Նախկին պետական խորհրդական, ՏՆՕՐԷՆ; Պաօլ Ժ. ՍԸՐԻԶ, Նախկին ելմտական քննիչ, ՓՈԽ-ՏՆՕՐԷՆ

ԿԵՆԱՑ ՏՆՕՐԷՆՈՒԹԻՒՆ — Պ. Պ. ԱԼԲԻԷՐ ՖՈՒ. Տնօրէն; ԷՕԺԷՆ ԼԸ ՍԷՆ, Փոխ-Տնօրէն

Դրամագլուխ	Փր. 10,000,000
Պահեստի դրամ	» 93,8
Կենաց համար վճարուած	» 59,000,000
Ապահովագրեալ գումարը	» 243,580,000

Ընկերութեան գրամատունը ի Կ. Պոլիս. ՕՍՄ. ԿԱՅՍ. ՊԱՆՔԱ

Մանրամասն տեղեկութեանց համար դիմել առ Մասնաւոր Տնօրէնն Կ. Պոլսոյ, **ՍԻՄՈՆ ՔԱՅՍԷՐԼԵԱՆ**, Ղալաթա, Մահմուտիէ փողոց, Քամանտօ Պանգայի դիմաց, Երամեան խան, Թիւ 2